

SZÍNHÁZ

A MAGYAR SZÍNHÁZI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

DRÁMAMELLÉKLET 2009. DECEMBER

William Shakespeare

OTHELLO,

Velence négere

Fordította: Márton László

A dózse, Velence államfője
Brabantio, tanácsúr
Más tanácsurak
Gratiano, Brabantio öccse
Lodovico, Brabantio rokona
Othello, tábornok a Velencei Köztársaság szolgálatában
Cassio, Othello tisztje, ezredes
Jago, Othello tisztje, százados
Rodrigo, velencei aranyifjú
Montano, Ciprus kormányzójaként Othello elődje
Bohóc, Othello tisztiszolgája
Desdemona, Brabantio leánya, Othello felesége
Emilia, Jago felesége
Bianca, Cassio barátnője
Matrózok, tiszttek, nemesurak, futárok, zenészek, hírvivők, szolgák
Szín: az első felvonásban Velence, a továbbiakban egy ciprusi kikötőváros

I. FELVONÁS

I. jelenet

*Utca Velencében
Jön Rodrigo és Jago*

RODRIGO Elhallgass! Nagyon rossz néven veszem, hogy te, Jago, ki pénztárcámmal úgy bánasz, mint sajátoddal, tudtad ezt a dolgot!

JAGO A kurva életbe! Végig se hallgatsz? Nem sejtettem, hogy történhet ilyesmi, de ha mégis, akkor leköphetsz.

RODRIGO Azt mondtad, hogy gyűlölöd azt az embert.

JAGO Lehányhatsz, ha nem gyűlölöm. Három szenátor engem javasolt: engem léptessen elő ezredessé! Én tudom, mit érek, és esküszöm, hogy alkalmas vagyok rá. Na de ő presztízskérdést csinált belőle, hogy kitérjen a javaslatuk elől: szakmai érveket, hadászati szempontokat hozott fel, s végül is a pártfogóimnak azt mondta: nem. Azt mondta nekik: „Az a helyzet, hogy megvan már a szárnysegédem.” És milyen ember az a szárnysegéd? Mit mondjak? Egy nagy... matematikus! Bizonyos Cassio! Firenzei! Egyszer egy csinos nőt már majdnem elvett. Csatában századot még sohasem vezényelt, a kötelékharcról nincs több fogalma, mint egy vénlánynak, ám elméletben kiváló!

Úgy hablatyol, mint egy politikus: sok-sok duma, semmi cselekvés; ez az ő harci tudása, uram. De *neki* megvan már a szárnysegédje! És *én*, ki oly sokszor álltam a próbát Rodoszon, Cipruson és más keresztény meg pogány földeken: én mellőzve vagyok, nekem nincs előléptetés, mert ez a számológép lesz az ezredes, és én – a rosseb egye meg – maradok a néger századosa! Én inkább a néger hóhéra lennék. Ez van. A szolgálat már csak ilyen. Előléptetést csak protekció hoz, nem mint a régi rendszerben, ahol mindenki sorba állt. – Ezek után, barátom, van-e bármi okom is arra, hogy szeressem a négert? Én nem maradnék a szolgálatában. Csak ne aggódj! Az ő szolgálatában nem szolgálok én mást, mint magamat. Mindenki nem lehet úr, s nem lehet minden úrnak híven szolgálni. Láthatsz sok görnyedő, térdhajlító hülyét, ki kedvét leli a nyomorult szolgaságban, s fáradozik, mint egy hajszolt számár, a pusztá abrakért, s ha megvénül, kirúgják. Korbácsot a becsületes baromnak! Másrészt vannak olyanok is, akik tiszteletudó arcot öltenek, de a szívük önmagukért dobog, s míg színlelik a hűséget urukhoz, jól meghíznak a zsírján, és ha már

vastagra bélelték kabátjukat,
maguk urai lesznek; s igazuk van!
Ilyennek vallom jómagamat is.
Mert, barátom,
amilyen biztos, hogy te Rodrigo vagy,
oly biztos, hogy: ha én lennék a néger,
nem lennék Jago semmi pénzért.
Őt szolgálva szolgálom magamat.
Az Ég legyen tanúm: nem szeretet,
nem is kötelességtudat, hanem csak
ezek látszata visz saját céloom felé!
Mert ha viselkedésem megmutatná
a szívem valódi természetét,
akkor kitűzhetném a szívemet
a kabátomra, hogy a csókák
belevájják a csőrüket!
Nem az vagyok, ami vagyok.
RODRIGO A vastagajkúnak mázlija lesz,
ha megüssza!

JAGO Hívd a lánynak az apját!
Kergesd a négert, úzd a négert!
Mérgezd meg örömet!
A nyílt utcán gyalázd!
Uszítsd rá a lány összes rokonát!
Ha megmarad is az élvezetek közt,
tedd életét pokollá döglegyekkel,
s bár gyönyör marad a gyönyör,
te addig szemétkedj, amíg
színárnyalata kissé megfakul.
RODRIGO Ez a házuk. Fellármázom az apját.
JAGO Tedd azt! Csapj riadót szörnyű üvöltözéssel,
mint nagy városban, ha az őrség
nem vigyáz, és tűz üt ki éjszaka.
RODRIGO Hahó, Brabantio! Signor Brabantio, hahó!
JAGO Tolvaj! Tolvaj! Ébredj, Brabantio!
Lopja a házadat, lopja a lányodat,
lopja a pénzedet a tolvaj!
Tolvaj! Tolvaj!

Megjelenik Brabantio az egyik fönti ablakban

BRABANTIO Mi e szörnyű riadalom oka?
Valami baj van?
RODRIGO Uram, itthon van az egész családod?
JAGO Az ajtó zárva?
BRABANTIO Mi?! Mért kérded ezt?
JAGO Ki vagy fosztva! Szégyen-nyalázat! Öltözz!
Szíved széttörve, fél lelked oda!
Most, épp most, egy ronda fekete kos
dugja a te fehér bárányodat!
Ugorj, szaladj! Verd félre a harangot!
Ébreszd a horkoló polgárokat,
vagy nagypapát csinál belőled az a sátán!
Ugorj, ha mondom!

BRABANTIO Elment az eszed?
RODRIGO Tisztelt uram, felismered a hangom?
BRABANTIO Nem én! Ki vagy?
RODRIGO A nevem Rodrigo.
BRABANTIO Na, akkor tűnj el innen!
Kértelek, hogy ne lépd át küszöbünket,
és kerek percc közöltem veled:
lányom nem lesz tiéd; te pedig eszelősen,
tele gyomorral, szesztől gőzölögve
idejössz, és botrányt csinálsz,
és megzavarod álmodat!
RODRIGO Nem! Nem! Nem!
BRABANTIO De biztos lehetsz benne, hogy
ezt megkeserülöd: erről gondoskodik
rangom és haragom.

RODRIGO Hallgass végig, uram!
BRABANTIO Miféle rablásról fecsegsz?
Ez itt Velence, és a házam
nem őrizetlen ócska viskó!
RODRIGO Nagyra becsült Brabantio,
a legtisztább szívvel jöttem ide!

JAGO A francba, uram! Te is csak olyan vagy, hogy még a Jóistent sem
szolgálod, ha ezt az ördög kéri tőled. Idejövünk, hogy segítsünk neked,
és te garázdának nézel minket; így aztán ne csodálkozz, ha lányodat
egy barbár tenyészcsődör hágja meg; unokáid majd azt mondják neked,
hogy „nyihaha!”, paripád lesz unokád, igáslóvad lesz ivadékok.
BRABANTIO Hát te ki vagy, te mocsadék?
JAGO Én olyasvalaki vagyok, uram, aki azért jött, hogy tudomásodra hozza,
hogy lányod és a néger négykezű-négylábú állattá olvadt össze.
BRABANTIO Te szarházi!
JAGO Te meg... politikus!
BRABANTIO Ezért felelni fogsz! Ismerlek, Rodrigo!
RODRIGO Uram, felelek mindenért. De kérlek:

ha így tetszik neked, és ha jóváhagyod
– mint látni vélem –, hogy szép lányodat
e tolvajt szülő, sötét éjszakán
elvigye egy olcsón bérelhető
gazember, holmi evezős
– nem rosszabb kísérlet, nem is jobb –
a kéjszár néger karjaiba,
ha ezt te tudtad, és ha engeded,
akkor garázza pimaszok vagyunk;
de ha nem tudtad, úgy – véleményem szerint –
ne velünk veszekedj. Ne hidd,
hogy illendőséget lábbal tiporva,
ily módon játszanék a hírneveddel!
Még egyszer mondom: hogyha lányod
e házból tudtad nélkül távozott,
ezzel súlyos árulást követett el:
a szívét, a szépségét, az eszét
és a szerencsését hozzákötötte
egy kóborló és jöttment idegenhez,
aki hazátlan! Győződj meg magad:
ha itthon van a lányod, akkor
államunk törvénye sújtson le rám,
amiért így félrevezettelek!
BRABANTIO Lämpást ide! Fényt, fényt ide!
Az egész személyzet jöjjön ide!
Olyasmit álmodtam, mint amiről szólsz,
és borzaszt, hogy talán van benne valami.
Fényt, ha mondom! Fényt, fényt ide!
(Visszahúzódik az ablakból)

JAGO Most mennem kell, Isten veled.
Nem hinném, hogy illő a helyzetemben
tanúskodnom a néger ellen;
de ha itt maradok, muszáj.
Jól ismerem az államat:
lehet, hogy megrovásban részesítik,
viszont kirúgni nem lehet
biztonságunk sérelme nélkül,
ahhoz túlságosan jó hadvezér,
és éppen indul a Ciprus miatt
nemrégén kitört háborúba.
Nincs hozzá fogható szakember,
ki közben tartaná ügyünket,
s ezért, bár őt úgy gyűlölöm,
akár a pokolbeli kint,
most arra kényszerít a szükség,
hogy kitűzzem a szeretet
zászlóját és jelét, mely semmi több,
mint puszta jel. – Megtaláld a négert
a „Lövész” fogadóban. Vidd oda
az őt üldöző csapatot!
Én ott leszek vele. Na viszlát! (El)

Lent jön Brabantio hálóköntösben, fáklyás szolgálakkal

BRABANTIO A szörnyűség igaz: a lányom elment,
s amit még várhatok megutált életemtől,
már csak keserűség. – Mondd, Rodrigo,
hol láttad őt? – Szerencsétlen leány! –
A négerrel, azt mondotd? – Hát ezért
legyen apa az ember? –
Miről ismerted fel? – Jaj, becsapott,
jaj, késő bánat! – Mit mondotd neked? –
Fényt, még több fényt ide!
Hívjátok egész rokonságomat! –
Szerintem megvolt már az esküvő?
RODRIGO Szerintem már igen.
BRABANTIO Átkozott! Hogyan szökhettek ki?
Elárulta a vért! Ó, apák,
mostantól ne higgyétek lányotok
érzéseit olyanannak, mint mutatja!
Vagy talán nincs olyan varázslat,
melytől az ifjúság és a szüzesség
elvetemül? Ilyenről, Rodrigo,
nem olvastál?

RODRIGO De olvastam, uram.
BRABANTIO Hívd a rokonaimat! – Ó, jaj,
bár adtam volna őt neked! –
Ti erre, ti meg arra! – Tudod-e,
hol lehet elfogni őt meg a négert?
RODRIGO Azt hiszem, rátalállok, hogyha adsz
egy erős őrszakaszt, és ha velem jössz.
BRABANTIO Kérlek, vezess! Minden házat riasztunk,
kötelesek szót fogadni nekem.
Fegyvert ide! És jöjjön minden őrtiszt!
Rodrigo, hálás leszek, ha segítesz!

El

2. jelenet

Egy másik utca

Jön Othello és Jago, fáklyás kísérettel

JAGO Bár öltem háborúban, nem is egyszer, mégsem tűri lelkiismeretem, hogy szántsándékkal öljek. Néha nagy kár, hogy aljas nem vagyok. Kilencszer, tízszer is gondoltam rá, hogy ledöföm.

OTHELLO Jobb, hogy nem döfött le.

JAGO Annyit pofázott, annyi sértést, rágalmat fröcsögött nagybecsű személyedre, hogy az a kis jámborság, mi bennem él, alig tartóztatott. De mondd, uram: megvolt már az esküvő? Ne feledd, hogy Brabantio közkedvelt személy, és hogy a szava kétszer annyit ér, mint a dózse akarata, és lányát vissza fogja venni tőled, vagy a jogszabályokat veti latba, hogy amennyit csak tud, ártson neked.

OTHELLO Felőlem csak csinálja. Én annyit tettem már az államért, hogy hiába panaszkodik rám. Ha érdem volna a dicsekvés, közhírré tenném, hogy királyi vérből valók az őseim; de amit végbevittem, az hirdesse nyíltan: méltó vagyok a szerencsére, mely jutott nekem. Tudod, milyen vagyok: ha nem szeretném így Desdemonámat, régi szabadságomat föl nem adnám, s nem venném a házaselet igáját magamra a tenger kincseiért sem.

Jön Cassio, fáklyás katonákkal

JAGO De nézd, miféle fáklyák közelednek? Ez a dühös apa meg az egész rokonság. Jobb, ha bemegy.

OTHELLO Nem én; szembenézek velük!

JAGO Tehetségem, rangom és tiszta lelkem majd igazolni fog. – De tényleg ők azok?

OTHELLO A kétarcú Janusra, mégsem ők. A dózse szolgálai s az én ezredesem!

CASSIO Üdvözlét az éji látogatóknak!

OTHELLO Mi újság? A dózse üdvözlő, tábornokom, s azt üzeni, hogy most azonnal jelenj meg a színe előtt!

CASSIO Talán valami baj van? Ciprusról van szó, ha nem tévedek.

OTHELLO Sürgős ügy. A hajóparancsnokok sok-sok futárt szalajtottak ide ezen az éjszakán: egymás sarkát taposták. Sok tanácsúr, almából fölriasztva, már a dózsénál van. Rád is nagyon vár! Hiába kerestek szállásodon, ezért három osztag is útnak indult, hogy felkutasson.

CASSIO És te vagy, ki rám találtál. Valamit elintéztek bent a házban, aztán megyek veled. *(El)*

JAGO Mondd, százados: mit keres itt a főnök?

CASSIO Megcsáklázott ma éjjel egy szárazföldi hajót, s ha törvény szentesíti ezt a zsákmányt, örökre az övé lesz. Nem értem.

JAGO Megnősült.

CASSIO És ki a hitves?

Othello előjön

JAGO Feleségül vette... – Főnök, megyünk?

OTHELLO Indulhatunk.

CASSIO Nézd, még egy osztag, mely téged keres!

Jön Brabantio, Rodrigo és mások, fáklyákkal, fegyveresen

JAGO Ez itt Brabantio. Tábornokom, légy óvatos: rosszak szándékai.

OTHELLO Megállj! Ne közelítsetek!

RODRIGO Uram, ez az a néger!

BRABANTIO Bilincseljétek meg a tolvajt!

Mindkét oldalon kardot rántanak

JAGO Te vagy, Rodrigo? Velem kezdj, ha mersz!

OTHELLO A kardjaitokat tegyétek el, mert a harmattól rozsdás lesz a penge! – Kedves uram, az életkorodat jobban tiszteltem bármi fegyverednél!

BRABANTIO Mocskos tolvaj! Hová dugtad a lányom? Átkozott bűverőddel megigézted!

OTHELLO Mert ha józan ésszel nézem a dolgot: vajon egy ilyen bájos, szép leány, ki annyira házasságellenes volt,

OTHELLO hogy rá se nézett a fajtánkbeli jómódú, szőke, ifjú nemesekre, kitenné-e magát

OTHELLO a világ csúfjának azáltal, hogy a meghitt szülői házból ilyen magadfajta izének

OTHELLO a kormos mellkasához menekül, nem gyönyörbe, hanem a rettegésbe: vajon tett volna-e ilyesmit,

OTHELLO ha rontás láncát nem vered rá? Legyek elkárhozott, ha nem nyilvánvaló, hogy mocskos varázslattal lett tiéd!

OTHELLO A szenge ifjúsága így lett zsákmányod izgató szerek révén, melyek elkábítják a lelket!

OTHELLO Vizsgálatot rendelék el: valószínű, sőt biztos itt a bűntett!

OTHELLO Ezért én elfoglak és lecsukatlak mint cégéres csalót, mint veszedelmes, tiltott varázslat művelőjét! –

OTHELLO Kötözzétek meg, és ha ellenáll, ne kíméljétek őt!

OTHELLO Állj! Visszakozz!

OTHELLO Ez most mindenkire vonatkozik: az enyéimre meg a többiekre! –

OTHELLO Ha oly végszót kapnék, hogy harcba kezdjek, tudok harcolni sűgő nélkül is! –

OTHELLO Mit óhajtasz, hol válaszoljak a vádjaidra?

BRABANTIO Börtönbe veled; a törvény előtt fogsz felelni, hatályos jogszabály szerint.

OTHELLO És ha szót fogadok neked, vajon milyen arcot vágna a dózse, akinek itt állnak különcei,

OTHELLO hogy színe elé vigyenek egy igen sürgős államügyben?

OTHELLO Ez így igaz, méltóságos uram. A dózse ülést tart, és téged is biztos, hogy hivatott már.

BRABANTIO Mi?! A dózse?

OTHELLO Ülészék ilyenkor, éjszaka? – Nos, ez mehet; de én is ott leszek!

OTHELLO Nem kis ügy az enyém. Maga a dózse s minden testvérem és hazámfia sajátjának érzi majd ezt a sértést!

OTHELLO Ha ily tett büntetlenül tehető, idegen söpredék lesz itt a vezető!

EGY TISZT Ez így igaz, méltóságos uram.

BRABANTIO A dózse ülést tart, és téged is biztos, hogy hivatott már.

OTHELLO Mi?! A dózse?

OTHELLO Ülészék ilyenkor, éjszaka? – Nos, ez mehet; de én is ott leszek!

OTHELLO Nem kis ügy az enyém. Maga a dózse s minden testvérem és hazámfia sajátjának érzi majd ezt a sértést!

OTHELLO Ha ily tett büntetlenül tehető, idegen söpredék lesz itt a vezető!

Mind el

3. jelenet

Tanácssterem

A dózse és a tanácsurak egy asztalnál ülnek, körülöttük fáklyás kíséret

DÓZSE Nincs összhang a hírek között, így nem is hihető.

I. TANÁCSÚR Valóban, egymásnak ellentmondanak.

DÓZSE Az én jelentésem százhat hajót mond.

II. TANÁCSÚR Az enyém meg száznegyvenet.

III. TANÁCSÚR Az enyém kétszázról beszél.

IV. TANÁCSÚR Bár a pontos számban nincs egyezés,

V. TANÁCSÚR ahogy ilyen üzenet esetében gyakran különböznek az adatok,

VI. TANÁCSÚR de amit mind megerősítenek:

VII. TANÁCSÚR török flotta – és Ciprus fele tart.

DÓZSE Ennek alapján tudunk dönteni. –

VIII. TANÁCSÚR Bár a különbség is nyugtalanító,

IX. TANÁCSÚR jobban aggaszt az, ami egyezik,

X. TANÁCSÚR s amit én is megerősíthetek.

DÓZSE Hé, mi lesz már! Engedjétek be!

MATRÓZ *(kintről)* A hadihajókról jön üzenet.

EGY TISZT A hadihajókról jön üzenet.

Jön a matróz

DÓZSE Mondjad, mi újság!
MATRÓZ A török Rodosz ellen készülődik,
ennek hírért Angelo kapitány úr
üzeni általam.
DÓZSE Hogyan értékelitek ezt az új hírt?
I. TANÁCSÚR Ez semmiképpen sem lehet igaz!
Ez csak a törökök furfangja, hogy
megtéveessenek. Gondoljunk bele,
mennyire fontos Ciprus a töröknek,
és azt is próbáljuk megérteni,
mennyivel fontosabb Ciprus Rodosznál.
Könnyebb is volna elfoglalniuk,
merthogy védelmi készültsége gyengébb,
s olyan adottságai sincsenek,
mint Rodosznak, s ebből rájöhetünk:
nem lehet a török oly ostoba,
hogy az első harcot végére hagyja,
hogy egy könnyű, jó zsákmányt eleressen
egy hasznot nem hozó veszélyesért.
DÓZSE Na jó; végcélja biztos nem Rodosz.
TISZT További hírek!

Jön egy hírnök

HÍRNÖK Tekintetes nagyuraim, az oszmán
még egy flotta erősítést kapott.
EGY TANÁCSÚR Gondoltam. Szerinted hányan lehetnek?
HÍRNÖK Harminc hajó! Hátraarcot csináltak,
azzal a nyilvánvaló haditervvel,
hogy Ciprusnak mennek. Montano kapitány úr,
a köztársaság leghűbb tengerésze
teljes tisztelettel azt javasolja,
sőt könyörög, hogy higgyetek neki.
DÓZSE Szóval Ciprusra mennek, semmi kétség.
I. TANÁCSÚR És Marcus Luccius kéznél van-e?
DÓZSE Ó most Firenzében pihen.
I. TANÁCSÚR Sürgősséggel hívjátok őt haza!
I. TANÁCSÚR Itt jön Brabantio meg a vitéz Othello.

Jön Brabantio, Othello, Jago, Rodrigo és számos tiszt

DÓZSE Hős Othello, indulnod kell azonnal
legfőbb ellenségünk, a török ellen!
(Brabantióhoz)
Nem láttalak! Üdvöz légy, nagyuram;
elkelt volna tőled a jó tanács,
és hiányoltuk segítségedet.
BRABANTIO Én is a tiedet. Kegyelmes úr, bocsáss meg,
nem rangom, nem is hivatalos úgy
hozott ide, nem is az államérdek
vert ki az ágyamból, hanem személyes
sérelemem volt olyan horderejű,
hogy minden egyéb gondot elsöpört,
és nem tud csillapulni.

DÓZSE Mért? Mi baj?
BRABANTIO A lányom, jaj!
DÓZSE Meghalt?
BRABANTIO Nekem igen.

DÓZSE Megrontva! Megszöktetve! Megvadítva
varázsíggel és varázsszerekkel;
hisz egy ily romlatlan természetű lány,
ki nem gonosz, nem vak és nem hülye,
varázslat nélkül meg nem rontható.
DÓZSE Bárki e mocskos gaztett okozója,
mely lányodat kiforgatta magából,
s téged megfosztott tőle: te magad
értelmezd a törvény véres betűjét,
s ítélj a bűnös fölött, akkor is, ha
az tulajdon fiam!

BRABANTIO Köszönöm tisztelettel. –
Ő az: a néger, akit, úgy tudom,
te hívtál ide, hogy különleges
megbízást adj neki egy államügyben.
Hát ez nagyon sajnálatos!

MINDENKI Mit tudsz mondani erre az egészre?
DÓZSE (Othellohoz) Semmit, csak azt, hogy így igaz.
BRABANTIO Tekintetes és nagyságos urak!
OTHELLO Bölcs, nemes, jóságos parancsolóim!
Hogy ennek az öregúrnak a lányát
megszöktettem, az csakugyan igaz.
És igaz, hogy elvettem feleségül.
Bűnöm eleje-vége ennyi, nem több.
Beszédem nyers; békét hozó
szónoki tudásom vajmi csekély;
merthogy erőmet hétéves koromtól

mostanáig, kivéve néhány,
hadifogságban töltött hónapot,
ütközetben használtam, harcmezőn,
s e világon kevés dologról
mondhatnék többet haditetteimnél.
Ezért kevésbé használlok ügyemnek,
ha szép szóval védem magam,
de mégis, engedelmetekkel,
elmondom nyíltan, kendőzetlenül
a szerelmünk teljes történetét:
milyen kábító- és varázsszerek,
mily boszorkányság és ígézet által
szereztem meg a lányát, mert hiszen
ez ellenem a vád!

BRABANTIO Egy lány, ki sosem volt szófogatatlan
– oly csöndes, illedelmes volt, hogy arcán
pirulva látszott minden érzélem! –,
most fittyet hány természetére,
éveire, rangjára, otthonára,
mindenre, s beleszeret egy olyanba,
akire régen félt ránézni!
Csak fogyatékos ítélőerő
hiheti, hogy a tökély így üti
arcul a természetet, és ezért
ki kell nyomozni a pokoli fortélyt,
mely lehetővé tette ezt.

Így hát még egyszer kijelentem,
hogy csak valami bűvös kotyvalék
vagy bájjal idézhette elő
azt a hatást, amit ez itt
lányomra gyakorolt.

DÓZSE Egy kijelentés még nem bizonyíték.
Ha nincs megalapozott, igazolt tény,
akkor csak légből kapott mendemondán,
halvány sejtésen alapul a vád.

I. TANÁCSÚR Most, Othello, tiéd a szó.
Vajon igaz, hogy aljas praktikákkal
megrontottad a lány érzéseit?

Vagy kérelem, kedves társalkodással
jutottál el lélektől lélekig?
OTHELLO Kérve kérlek benneteket:

hívjátok a „Lövész” fogadóba a hölgyet,
hadd beszéljen ő az apja előtt.
S ha szava nyomán bűnösnek találtak,
vegyétek el ne csak a rangomat
és a bizalmat, amit tőletek
kaptam, hanem az életemet is!
DÓZSE Hozzátok ide Desdemonát!
OTHELLO Százados, menj velük; te tudod az utat.

Jago két-három fegyveres kíséreléssel távozik

Amíg ő jön, figyelmes fületeknek
sorjában elbeszélem, mégpedig
olyan őszintén, mintha vétkeimről
gyónnék az Égnek: miképp nyertem el
e szépséges fiatal nő szerelmét,
és az anyémet ő.

DÓZSE Beszélj, Othello!
OTHELLO Apja kedvelt. Gyakran házába hívott.
Folyvást kérdegetett az életemről,
éveimről, csatáimról, ostromokról
és győzelmekről, amiket megéltem.
Sorra vettem, egészen kiskoromtól
addig a percig, melyben erre kért.
Legszörnyűbb balszerencséről beszéltem:
pusztulásról tengeren, harcmezőn,
sebekről, mikbe majdnem belehaltam,
arról, hogy a galád ellenség hogy fogott el,
hogy lettem rabszolga, hogy szöktem el,
aztán hogy hányódtam mindenfelé.
Beszéltem barlangokról, pusztaságról,
bércről, szirtről, égbe nyúló hegyekről.
Így haladt az élettörténetem.
Aztán beszéltem az emberevőkről
vagy kannibálokról s oly emberekről,
kiknek a mellkasukon nőtt szemük.
Ez Desdemonát nagyon érdekelte,
de folyton szólították házi dolgok.
Hamar végzett velük, ha csak tehettem;
gyorsan visszajött, és mohó fülekkel
habzsolta mesémet. Ezt észrevettem,
és úgy intéztem egy alkalmas órán,
hogy szívókból kérje tőlem ő maga
hányattásaim történetét,
amelyből hallott már kis részeket,
de az egészet nem hallgatta végig.

Szót fogadtam neki,
és gyakran könnyet csaltam a szemébe,
mikor a sorscsapásokról beszéltem,
mik sújtottak korábban. Ó a végén
fájdalmamra mély sóhajjal felelt;
bizonygatta, ez milyen különös,
milyen csodálatosan különös,
milyen megindító, milyen
gyönyörűen megindító is ez!
Kívánta: bárcsak ne hallotta volna!
Majd kívánta: bárcsak teremtene
egy hasonló férfit neki az Ég!
Köszönte mesémet, és arra kért:
ha van egy barátom, ki őt szeretné,
azt is tanítsam meg történetemre,
s az megnyerné az ő szívét. E célzás
nem maradt hatástalanul.
Belém szeretett a sok átél
fájdalom és veszély miatt,
és én, mert megsajnál, belészerettem.
Ez volt az egyetlen varázsszerem. –
Itt jön a hölgy. Legyen ő a tanúm!

Jön Desdemona és Jago a kísérekkel

DÓZSE Azt hiszem, ez a történet az én
leányomra se hatna másképp.
Így hát, Brabantio,
nézd jó szemmel e rossz ügyet.
Törött fegyver még mindig többet ér
a pusztá kéznél.

BRABANTIO Kapjon szót a lányom!
Ha úgy vall, hogy félig ő udvarolt,
ha vádam hazug, ha ártatlanul
vádoltam bárkit is: vesszen fejem! –
Jöjj hát, nemes kisasszony! Tudod-e,
hogy e díszes társaságban kinek
kell elsősorban szót fogadnod?

DESDEMONA Kedves apám, én úgy tudom,
hogy szófogadásom két férfinak szól.
Egyrészt neked, mert vagyok és neveltél.
Életem s neveltetésem arra tanított,
hogy tiszteljelek: sorsom ura voltál.
Másképp már nem vagyok lány: itt a férjem.
És ahogyan szót fogadott anyám
neked, az apja rovására is,
úgy én is nyíltan bevallom neked, hogy
most már a tábornoknak fogadok szót.

BRABANTIO Így hát végeztem; nincs tovább.
Most már jöhetnek az államügyek.
Jobb lett volna hozzám egy fogadott lány,
mint egy ilyen. – Gyere ide, te néger:
teljes szívemmel neked adom azt,
ami már úgyis a tiéd, s amit
teljes szívemmel elzárnék előled. –
Ha rád nézek, te gyöngyszem,
boldog vagyok, hogy nincs több gyermekem,
mert láncra kötném őket, annyira
zsarnokká tett hűtlen szökésed! –
Így hát végeztem, kegyelmes uram.

DÓZSE Hadd szóljak úgy, mint illet volna hozzád.
Ez talán segíti a szeretőket,
hogy szívedhez közelebb jussanak. –
Ha veszteséget remény nem palástol,
óvakodjunk az újabb öncsalástól.
Ki rágódik a régi bajokon,
az csontot rágó kutyával rokon.
Ha balsors veri szerencsétlen flótást,
fogadja békével a gúnyolódást.
Ha meglopnak, és mégis mosolyogsz,
azzal kincsedből visszalopni fogsz.

BRABANTIO Akkor lopja el Ciprust a török:
nincs veszteség, ha mosolyunk örök.
Olyan bölcsességet hirdet a dózse,
amelyben nincs vigasz, nincs csattanó se.
S ha a türelemről mond csattanót,
azért majd gyásszal fizetünk adót.
Ily beszédnek, ha cukor, ha epe,
egyformán kukacos a közepe.
De szó csak szó! Még nem hallottam azt,
hogy törött szívet a fül megragaszt. –
Kérlek, térjünk rá az államügyekre!

DÓZSE A törökök óriási haderővel tartanak Ciprus felé. Othello, te ismered a legjobban az erődítmény ellenálló képességét; és igaz ugyan, hogy van ott egy igen derék kormányzóhelyettes, mégis a közvélemény, mely az események fölött a legfőbb uralkodó, beléd vetette bizalmát. Ezért

aztán törődj bele, hogy e hosszan elhúzódó, csatazajtól hangos vállalkozás lőporfüstje fogja elhomályosítani vadonatúj boldogságod fénylő tükrét.

OTHELLO A zsarnok megszokástól, uraim,
a kőből s vasból vetett ágyat is
tollas párnának érzem.
A helyzet az, hogy a zord viszonyok
nekem könnyűek, és kedvemre vannak.
Ezért hát szívesen felvállalom
a török ellen a hadvezetést.
Csak azt az egyet kérem, hogy az állam
a feleségemnek viselje gondját.
Legyen rangjához illő
a szállása, az ellátása és
az őrizete!

DÓZSE Ha úgy gondolod,
lakhatsz az apjánál.

BRABANTIO Azt nem szeretném.

OTHELLO Én sem.

DESDEMONA Én sem. Ne kelljen laknom ott,
hol csak bosszantanám apámat azzal,
ha a szeme előtt vagyok.
Főméltóságú dózse!
Hallgass meg kegyelmes füleddel,
és legyen szavad oltalomlevélként
gyámoltalanságom jó támasza!
Nos, Desdemona, mi az óhajod?
Őt szeretem, vele akarok élni!
Szenvedélyem tüze, sorsom forgószele
azt kürtöli világgá: szívemet
az én parancsolóm foglalta el.
Jellemében fölismerem az arcát;
így lelkemet és sorsomat az ő
dicsőségének és lényének szentelem.
Ezért, urak, ha az ablakban ülnek,
mint egy hajás baba, míg ő ott küzd a harcban,
úgy épp azt nélkülözném, amiért
őt szeretem, s távolléte miatt
csak szenvednék itt. Hadd menjek velem!
Adj engedélyt rá, kegyelmes uram!
Nem azért kérem ezt – tanúm az Ég! –,
hogy vágyam inyének gyönyört szerezzenek,
sem hogy szenvedélyemnek, mely amúgy is
lehiggadt már, így tápláljam tüzét,
hanem mert *vele* bölcsen így teszek jót.
És ne higgyétek – az Ég óvjon ettől! –,
hogy fontos ügyeket hanyagolnám,
csak mert velem van ő. Ha szárnyas Cupido
könnyed játékszere buja homállal
tompítaná eszemet és erőmet,
s boldogságom a rendet szétzilálná,
akkor használnák háziasszonyok
bográcsnak a sisakomat,
s még más ilyen hitvány csúfságok által
szenvedjen csorbát fénylő hírnevem!
Ezt már egymás közt intézzétek el;
megy vagy marad. Ciprus nem tűr halasztást!
Gyorsan kell cselekednünk. Még ma indulsz!
Még ma?

DÓZSE Még ma.

DESDEMONA Értettem; végrehajtom.

DÓZSE Mi pedig reggel újra látjuk egymást! –
Othello, hagyd itt egyik tisztet, hogy
a megbízólevelet vigye majd,
s más fontos dolgokat, melyekre
szükség lesz rangod és küldetésed miatt.

OTHELLO Uraim, ez itt a századosom:
megbízható, talpig becsületes.
A feleségemet kíséretére bízom,
minden más fontos dologgal, melyet
jónak láttok utánam küldeni.

DÓZSE Rendben van, úgy legyen! Jó éjszakát
mindenkinek! – (*Brabantióhoz*) Tudd meg, nemes
uram:
ha az erény a rossz fehéritőszere,
akkor vöd nem is olyan fekete.
Agyó! Légy jó ura Desdemonának!
Figyelj rá, néger! Fogod tapasztalni:
úgy, mint engem, téged is meg fog csalni.

A dózse, a tanács és a kíséret kivonul

OTHELLO Életemet az ő becsületéért!
Jago, rád kell bíznom Desdemonát.
Kérlek, add mellé feleségedet,
s az úton jól vigyázz mindkettejükre!
Jöjj, Desdemona! Egy óra időm van

a szerelemre, hogy töltsen veled;
használjuk ki! A többi kötelesség.

Othello és Desdemona el

RODRIGO Te Jago!

JAGO Na, ehhez mit szólsz, nemes szív?

RODRIGO Mit gondolsz: ezek után mit csinálók?

JAGO Hát... hazamégy, és lefekszel aludni.

RODRIGO Most azonnal vízbe ölöm magam.

JAGO Ha megteszed, akkor többé szóba sem állok veled. Hogy jut ilyen eszedbe, te hülye?

RODRIGO Hülye, aki él, ha egyszer gyötirelem az élet. De én kigyógyítom magamat belőle! Az én háziorvosom a halál!

JAGO Te nyomorult! Négyeszer hét éve figyelem ezt a világot, és amióta különbséget teszek hasznos és káros között, még nem láttam senkit, aki tudta volna okosan szeretni önmagát. Szívesebben lemondanék ember mivoltomról, és belebújnék egy pávián bőrébe, semhogy vízbe öljem magamat egy közönséges tyúk miatt.

RODRIGO Hát akkor mit csináljak? Elismerem: én tehetek róla, hogy odáig vagyok, de nem tudok magamon erőt venni!

JAGO Erőt? Lófaszt! Belénk van ültetve, hogy ilyenek vagy olyanok vagyunk. Testünk a kertünk, melyben szándékaink a kertészek. Ha tehát csalánt vetünk bele vagy salátát, ha telerakjuk bogáncssal, vagy kiszagatjuk a bazsalikomot, és ha egyféle gyógynövényt gondolunk benne, vagy sokfélével zagyváljuk össze, a lényeg az – akár elhanyagoljuk és parlagon hagyjuk, akár a legnagyobb szorgalommal tesszük termővé –, hogy minden hatalom és jobbitóképesség ott rejlik szándékainkban. Ha életünk mérlegének egyik oldalán nem volna ott a józan ész, hogy elensúlyozza az érzékiséget, akkor vérünk alkata és természetünk hitványosra a legelvetemültebb döntésekre készítetne minket. De arra való józan eszünk, hogy lecsillapítsuk őrzöngő indulatainkat, a hús gerjedelmét, a zabolátlan vágyakat! Amit te szerelemnek hívsz, az csak egy dugvány vagy egy gumó.

RODRIGO Nem, az nem lehet.

JAGO Ez csupán a vér kéjsóvársága és az akarat engedékenysége. Légy férfi! Még hogy vízbe ölnéd magad! Öljed vízbe a macska- meg a kutya-kölyköket! Azt mondtam, hogy a barátod vagyok, és nem tagadom, hogy eltéphetetlen sodronykötelekkel vagyok odakötözve a te jól megérdemelt zsákmányodhoz. Soha nem tehetnék neked nagyobb szolgálatot, mint most! Vegyél magadhoz pénzt! Utazz a harcok színhelyére, változtasd el a külsődet. Mondom, vegyél magadhoz pénzt! Lehetetlenség, hogy Desdemona sokáig szerelmes maradjon a négerbe – vegyél magadhoz pénzt! –, és a néger se szereti őt már sokáig. Amilyen botránnyosan jöttek össze, ugyanolyan lesz a kapcsolatuk vége is; csak vegyél magadhoz pénzt! Ezek a négerék mindig mást akarnak; vegyél magadhoz jó sok pénzt! A csemege, ami neki most még olyan édes, mint a datolya, nem-sokára olyan keserű lesz, mint az őszibarack magja. A feleség meggondolja magát, mert fiatal: mihelyt jóllakott a néger testével, rá fog jönni, hogy választása tévedés volt. Meggondolja magát, de meg ám! Ezért aztán vegyél magadhoz pénzt! Ha már mindenáron el akarsz kárhozni, annak a vízbe ugrásnál kellemeesebb módját is választhatod. Szedj össze annyi pénzt, amennyit csak bírsz! Ha a házasság szentsége és egy törekény eskü, mely összeköti ezt a hazátlan barbárt a finom velencei úri-lánnyal, nem lesz túl nagy akadály az én eszemnek és a pokol összes gyülevész hadának, akkor ő a tiéd lesz. Ezért aztán szedj össze sok pénzt! Vízbe ugrani? Francokat! Ezt felejtstük el! Inkább legyél akasztott hulla azért, mert megkaptad, amit akartál, semmint vízi hulla azért, mert nem kaptad meg!

RODRIGO Tényleg táplálok reményemet, ha belevágok a dologba?

JAGO Számíthatok rád. Menj, szedj össze jó sok pénzt! Mondtam már neked, és most mondom ezredszer is, hogy én ezt a négert gyűlölöm. Az én indulatom zsigerből jön, a tiéd nem kevésbé. Egyesült erővel álljunk rajta bosszút! Ha felszarvazod, az neked élvezet, nekem színház. Az idő méhében szunnyad sok olyan esemény, melyek hamarosan világra jönnek. Gyerünk, lépés, indulj, hozd a pénzt! Holnap még bővebben is megbeszéljük. Viszlát!

RODRIGO Hol találkozunk holnap reggel?

JAGO A szálláson.

RODRIGO Jókorán ott leszek.

JAGO Menj csak, Isten áldjon! – Figyelj, Rodrigo!

RODRIGO Mondtál valamit?

JAGO Aztán csak semmi vízbe ugrás! Világos?

RODRIGO Ne félj, megjött a jobbik eszem!

JAGO Akkor menjél szépen, Isten áldjon. Vegyél magadhoz jó sok pénzt!

RODRIGO Eladom az összes ingatlanomat! (El)

JAGO Így csinálók pénztárcát a hülyéből.
Fortélyos eszemet szegyenbe hoznám,
ha egy ilyen díszpintyre vesztegetném
saját hasznom helyett. Én gyűlölöm a négert,
és azt beszélük, hogy helyettem is
ott hentergett az ágyamon.
Nem tudom, hogy ez igaz-e,
de én ilyen ügyben már a gyanút is
bizonyoságnak veszem. Ó jól bánik velem,
és ez is jól szolgálja tervemet.

Cassio szép fiú. Lássuk tehát,
hogyan túrom ki őt helyéről,
s hogyan szerzek érvényt akaratomnak
kettős gaztettel. – Lássuk csak, hogyan.
A négernek majd jól fülebe hintem,
hogy Cassio barátkozik nejével.
Cassio jelleme olyan sima,
hogy az gyanús; ő csábításra termett.
A néger meg oly nyílt természetű:
őszintének hiszi, aki csak látszik annak,
és olyan könnyű lesz vezetni
orránál fogva, mint egy szamarat. –
Mevan! A tervem megfogant!
Pokol segíts! Vak éj, tarts hosszan,
hogy szörnyszülöttemet világra hozzam! (El)

II. felvonás

I. jelenet

*Ciprus, kikötőváros. Piactér a rakpart mellett
Jön Montano és két nemesúr*

MONTANO Mit látni a hegyről a tengeren?
I. NEMESÚR Semmit. A hullámok oly magasak,
hogy ég és víz között egyetlenegy vitorlát
sem vettem észre.

MONTANO Nem csoda:
a szél bömbölt a szárazföldön is;
ily vihar még nem verte falainkat,
s ha ily garázda volt a tengeren,
miféle tölgyfa deszka, mily ereszték
bír ki rázúduló, folyékony hegyeket?
Ebből mi lesz?

II. NEMESÚR Az, hogy a török flotta odavész!

Menj a tajtékozó parthoz: láthatod,
a vert habok felhőkig visszautétek;
a szél kavarta ár eget verő sörénnyel
az égő Nagymedvére vizet önt,
s kioltja a Sarkcsillagot.
Sosem láttam még ekkora haragját
a felzigattott víztömegnek.
Akkor hát a török flotta, hacsak
ki nem kötött valahol, vízbe fulladt.
Lehetetlenség, hogy megússzák.

MONTANO

Jön egy harmadik nemesúr

III. NEMESÚR Új hír, fiúk! Vége a háborúnak!
A vihar úgy nyakon vágta az oszmánt,
hogy tervük elbukott.
Egy Velencéből jött hajón
látták a török flotta legjavának
vesztét és a siralmas roncsokat.
MONTANO Micsoda? Ez igaz?

III. NEMESÚR A hajó most kötött ki,
rangos személyeket hoz: Cassio,
Othello tábornok ezredese
most lép a partra.

Othello még a tengeren jár,
erre tart, teljes meghatalmazással.
MONTANO Jó kormányzó lesz; örülök neki.
III. NEMESÚR De Cassio, habár jó híreket hoz
a török veszteségről, csupa kétség;
imádkozik Othelloért, mivel vad
viharban váltak el.

MONTANO Adja az Ég, hogy partot érjen!
Szolgáltam alatta; ő jó parancsnok,
vérbeli katona. – Menjünk a partra,
hogy fogadjuk az érkezőket,
nézzük, vajon jön-e Othello!
Szemeinket a láthatárra vessük,
hol összeolvad a tenger s az ég!

III. NEMESÚR Jól van, gyerünk!
A várakozás minden perce új
reményt ad, hogy megérkezik!

Jön Cassio

CASSIO Örülök, hogy e háborús sziget
ilyen tisztelettel várja Othellót!
Bárcsak megvédené a vihartól az Ég,
mert nagy veszély közt vesztettük el egymást!
MONTANO Elég erős hajója van?
CASSIO Jól ácsolt a hajó; kormányosa

megbízható ember, s igen tapasztalt.
Így reményem, hacsak túl nem feszítem,
nem alaptalan.

HANGOK *(kintről)* Nézd! Nézd! Egy vitorla!
CASSIO Othellót sejtetik reményeim.
Ágyúlövés

II. NEMESÚR Ez tiszteletadás volt: annyi biztos,
CASSIO hogy jó barát jön.
Kérlek, menj előre,
és adj hírt róla, ki az érkező.

II. NEMESÚR Megyek. *(El)*
MONTANO Mondd, ezredes,
igaz, hogy megnősült a főnököd?
CASSIO Igen! S milyen jól választott! Olyan lányt
vett el, ki messze felülmúlja hírét!
Magszékenít minden magasztalást:
hiszen látva egy ilyen szép teremtményt,
elcügged minden költő.

Jön a II. nemesúr

II. NEMESÚR Mi a helyzet?
CASSIO Egy Jago nevű százados jött.
Gyorsan és szerencsésen utazott:
vihar, hegymagas hullám, bömbölő szél,
víz alatti sziklák, homokpadok,
mik az ártatlan hajót foglyul ejtik,
most ők is, mintegy hódolva a szépség
előtt, levetkőzték vadságukat,
s hagyták biztonságban hajózni
az isteni Desdemonát.

MONTANO Ki ő?
CASSIO Urunknak úrnője: róla beszéltem.
A hős Jagóra volt bízva, aki
reményeinket megelőzve, egy
hétrel hamarabb érkezett.
Ó, Jupiter, Othello pártfogója,
dagaszd a vásznakat lehetetteddel,
hogy hajója áldottan partot érjen!
Add Othellónak, hogy szerelmesen
pihegjen Desdemona karja közt!
Csüggedt lelkünknek add vissza tüzét,
Ciprusnak add vissza nyugalma!

Jön Desdemona, Emilia, Jago, Rodrigo és a kíséret

Íme, a hajó kincse partra lépett.
Ti ciprusiak, térdepeljete le!
Köszöntünk, hölgyem, és az Ég kegyelme
járjon előttem és mögöttem,
és óvja minden léptedet!

DESDEMONA Köszönöm, vitéz Cassio!
CASSIO Milyen hírt tudsz az én uramról?
Még nem érkezett meg; csak azt tudom,
hogy nem történt baja, s hogy nemsokára itt lesz.

DESDEMONA Én félek! – Hogy vesztettétek el egymást?
CASSIO A tenger és az ég ádáz csatája
szakított minket el...

KIÁLTOZÁS *(kintről)* Nézd! Nézd! Vitorla!

Ágyúlövés

II. NEMESÚR A fellegvárnak tiszteleg: megint csak
CASSIO jó barát jön.
Nézd meg, mi újság!

II. nemesúr el

Üdvöz légy, százados! – *(Emiliához)* Üdvöz légy,
asszonyom!

Kedves Jago, ne vedd zokon, hogy
szabados neveltetésem miatt
a kedveskedésben az átlagosnál
egy kissé messzebbre megyek.
(Megsókolja Emiliát)

JAGO Úram, ha annyiszor adná neked az ajkát,
ahányszor nyelvétől én kikapok,
hidd el, megunnád!

DESDEMONA Hisz egy szót se szólni!
JAGO Pedig beszél, többet a kellenél,
még akkor is, ha aludni szeretnék.
Más kérdés, hogy kegyed előtt
szívébe rejtje nyelvét egy kicsit,
és csak gondolatban veszekszik.

EMILIA Nem adtam okot rá, hogy így beszélj.

JAGO Pedig ez így igaz: ti, nők
néma szobrok vagytok az utcán,
harsonák a szobában,
vadmacskák az éléskamra előtt,
szentek, ha más bánt titeket,
ördögök, ha ti bántotok mást,
főzéskor tüzelő szukák,
és lusta szakácsnők az ágyban.
Ez rágalom! Szégyellj magad!
DESDEMONA Legyek pogány török, hogyha nem így van:
JAGO henylétek székben, és dolgoztok ágyban.
Nem kell, hogy dicsérrj!
EMILIA Nem foglak, ne aggódj!

DESDEMONA Ha engem kéne dicsérned, hogyan
JAGO tennéd?
JAGO Úrnóm, erre ne kényszeríts,
mert nagyon kemény kritikus vagyok.
DESDEMONA Csak rajta, bírálj! – Valaki lement már
a kikötőbe?

JAGO Igen, asszonyom!
DESDEMONA Nincs jó kedvem, de hogy ezt ne vegyék
észre rajtam, úgy teszek, mintha volna. –
Na szóval, hogy dicsérrjél?

JAGO Töprengök, ám az ötlet úgy tapad
fejemhez, mint lépvesszőhöz madár.
Vergődik, és szaggatja agyvelőmet.
De múzsám dolgozik, s kiszabadítja! –
Ha egy nő szép, és hozzá van esze,
akkor ez a „hoci”, az a „nesze”.

DESDEMONA Jól mondd! S ha a nő fekete és okos?
JAGO Ha a nő fekete, ám esze érett,
sötét bőréhez is kerít férfit, fehéret.
DESDEMONA Ez egyre rosszabb.
EMILIA És ha a nő szép, de buta?
JAGO Szépségét butaság nem hagyja cserbe’:
butasága miatt esik teherbe.

DESDEMONA Ezek a szakállas viccek csak arra jók, hogy a kocsmában az
idioták nevensenek rajtuk! – És miféle hitvány dicséreted van arra a nőre,
aki ronda is, meg buta is?

JAGO Egy ronda, buta nő nem okoz annyi bajt,
mint kit szépség és ész egyszerre hajt.

DESDEMONA Micsoda együgyűség! Hiszen a legrosszabbat dicsérted a
legjobban! De mégis, miféle dicséretben részesítenél egy igazán kiváló
nőt, egy olyat, akinek érdemeit még a legnagyobb rosszindulattal is el
kell ismerni?

JAGO Az ilyen nő szép, de nincs benne gőg;
tudja használni nyelvét, mégse bög.
Van pénze, mégse vonzza élvezet;
a vágnak ellenáll, majd így szól: „Most lehet.”
Ha megbántják, és már közel a bosszú,
türtözteti magát, s dühe nem hosszú.
Benne az ész oly gyöngye nem lehet,
hogy lazacfarokért adna sügérfejet.
Akármit gondol, azt nem vesszük észre;
új udvarlót szerez, régire rá se nézve.
De még az ilyen is arra való –
DESDEMONA Na mondd: mire való?
JAGO Hogy szoptassa a jövőendő hülyéket,
és minden pohár sört felírjon.

DESDEMONA Milyen sánta és impotens következtetés! – Ne tanulj tőle,
Emilia, még ha százszor is a férjed! – Te mit szölsz ehhez, Cassio? Hát
nem goromba és felelőtlen tanácsadó, aki így beszél?

CASSIO Ó mindig ilyen nyersen fogalmaz, asszonyom. Talán jobban ked-
velnéd őt katonának, mint filozófusnak.

JAGO *(félre)* Megfogta a kezét! Ez az, jól van, sugdolózzatok! Ilyen kicsi
hálóval, mint ez, ekkora legyet fogok, mint Cassio! Ez az, mosolyogj rá,
csinál! A saját udvarlásoddal foglak csapdába ejteni! – Jól mondd, jól
van, így van! – Ha majd az ilyen trükkök miatt elveszítéd ezredesi ran-
godat, rájössz, hogy ritkábban kellett volna csókolgatod a három ujjad
hegyét. Tessék! Ahogy most is! Nincs jobb eszközöd, hogy megjártsszad
az úrifüüt? – Nagyon jó! Jól adod a pusztit! Kiváló hajlongás! Ez az, remek!
Már megint a szádnál az ujjad? Jobban járnál, ha egy klistély fecsen-
dőjét szopogatnád!

Kintről trombitaszó

Jön a főnök! Megismerem a trombitáját.
CASSIO Tényleg ő az.
DESDEMONA Menjünk elé, fogadjuk.

Jön Othello, kíséretével

OTHELLO Gyönyörű katonám!
DESDEMONA Drága Othellóm!
OTHELLO Nagy csoda és nagy öröm, hogy korábban
értél ide, mint én. Ó, lelkem üdve!

DESDEMONA Ha ily megnyugvást hoz minden vihar, fújhat akkora szél, hogy a halál felébred; a küszködő hajó hágjon hullámhegyekre, majd úgy zuhanjon, mintha mennyből hullana poklokig! Most kellene meghalnom: boldog halál volna ez! Félek, hogy a mostanihoz hasonló örömet csak azért, mert te velem vagy, az ismeretlen sors többé nem ad. Az Ég őrizzen ettől, s adja meg, hogy napról napra boldogabbak legyünk!

OTHELLO Ámen!

JAGO Nem beszélhetek erről az örömről, nincs rá szavam. Túl nagy mámor ez így. Most már több hamis hang nem keveredhet szívünk muzsikájába! *(Megcsókolja)*

OTHELLO Nagy az összhang, de majd áthangolom a hürokat, becületemre mondom!

JAGO Gyerünk a várba! Jó hír: a háborúnak vége van. A török vízbe fulladt! – Mi van ciprusi ismerőseimmel? – Meglátod, édesem, ők majd becstülni fognak, hisz engem is mindig szerettek itt. – Jaj, drágám, fecsegek a nagy örömtől, csak összevissza! – Jago, jó vitézem, kérlek, menj az öbölbe, és rakodj ki! Hívd a várba a hajó kapitányát: derék ember, sok jó szolgálatot tett, tiszteletet érdemel. – Gyere, drágám! Még egyszer: Isten hozott Cipruson!

Othello és a többiek el, kivéve Jagót és Rodrigót

JAGO *(egy távozó katonához)* Várj meg a kikötőben, mindjárt ott leszek! *(Rodrigohoz)* Ha van benned bátorság – mert állítólag a szerelemtől még a hitvány ember természetében is több erény lesz, mint amit természetűl fogva kapott –, akkor jól figyelj rám. Ma este Cassio ezredes lesz az ügyeletes tiszt. Azt mindenképp el kell mondanom, hogy Desdemona nyíltan szerelmes belé.

RODRIGO Óbelé? Nem, ez lehetetlen.

JAGO Ragaszd le szádát, hogy lelkedet a tények vezessék! Figyeld meg, hogy eleinte milyen forrón szerette ő a négert, mert az hencegett, és fantasztikus hazugságaival telebeszélte a fejét! De vajon sokáig szereti-e még az ilyen locsogásért? Ezt nem hiheted, amilyen okos szíved van. Desdemona szemének jól kell lakknia; és milyen örömet lel abban, ha szemét az ördögön legelteti? Ha a vér lehül a kielégüléstől, akkor, hogy a jóllakottság nyomán új étvágy gerjedjen, kell a szép arc, a zsenge ifjúság, a finom úri modor, a délceg természet, egyszóval mindaz, ami a négernél hiányzik. És mert e kívánatos tulajdonságok nincsenek meg, Desdemona úgy érzi majd, hogy beszennyezték finom, bájos lényét; hányingere lesz, elundorodik, és iszonyodni fog a négertől. Ki fog bújni belőle valódi természete, és arra fogja készíteni, hogy másik férfit válasszon. Ez, barátocskám, biztosra vehető, minthogy ez egy nagyon is valószínű és életszerű szituáció; no és akkor ki áll az ilyesforma szerencse kapujában? Ki más, mint Cassio! Egy kis karrierista patkány; akinek tisztessége addig terjed, hogy magára öltse a jólneveltség látszatát és az emberi kinézetet, és így jobban elérje gondosan titkolt, velejéig romlott céljait. És jól teszi! Jól teszi! Ez egy ravasz és dörszölt patkány; minden lehetőséget kihasznál; éles szemmel veszi észre saját hasznát, még ott is, ahol mások semmiféle hasznát nem látnak: ördögi patkány! Mindazonáltal ez a patkány jóképű és fiatal, és csupa olyan jellemvonása van, amiért rajonganak az ostoba és éretlen elmék. Dögvészt hozó patkány! És a nő már odáig van érte.

RODRIGO Én ezt nem hiszem el Desdemonáról; ő a legjobb tulajdonságokkal van megáldva.

JAGO Túrót: azzal van megáldva. Az ő bora is csak szőlőből van! Ha meg volna áldva, akkor sohasem szeret bele a négerbe. Egy szart van megáldva! Nem láttad, hogyan simogatta a szépfü kezét? Nem vetted észre?

RODRIGO Észrevettem; de hát az csak udvariasság volt.

JAGO Az bujaság volt! Kéjsóvár, hitvány gondolatok valóra váltásának jele és sötét előjátéka! Hiszen az ajkuk olyan közel volt egymáshoz, hogy ölelkezett a lehetetlül! Ez aljasság, Rodrigo! Ha ez a kölcsönös vonzalom így menetel tovább, akkor csakhamar eljut arra a fokozottan veszélyes gyakorlótérre, ahol már éleslövészet folyik. Pffuj! De barátom, hallgass rám; én hoztalak ide Velencéből. Légy résen ma este; majd én megmondom, hogy mit csinálj. Cassio nem ismer téged; én ott leszek a közelben. Keress alkalmat, hogy felingereld Cassiót, hangoskodással, vagy a fegyelem bomlasztásával, vagy más tetszésedre való módon, aminek majd kedvez a pillanat.

RODRIGO Rendben.

JAGO De vigyázz, mert hirtelen haragú, és oda talál csapni neked; provokáld ki, hogy csapjon is; majd én úgy intézem, hogy emiatt Ciprus felháradjon, és akkor nem lehet majd másképp helyreállítani a nyugalmat, csak Cassio elmozdításával. Így aztán rövid út vezet vágyaidhoz, és meg-

vannak az eszközeim, hogy beteljesítem őket, és eredményesen elháritjuk az akadályt, mert amíg ez nem sikerül, addig nem jutunk egyről a kettőre.

RODRIGO Megcsinálom, mihelyt lesz rá alkalom.

JAGO Garantálom, hogy lesz. Majd később találkozunk fönt a várban; most partra kell hordanom a néger holmiját. Minden jót!

RODRIGO Viszlát! *(El)*

JAGO

Cassio ezt a nőt szereti: ennyi biztos; a nő is őt: ez több, mint hihető. A néger, noha ki nem állhatom, szilárd jellem, melegszívű, nemes lény, és Desdemonának jó férje lenne. Azonban Desdemona nekem is kell, nem éppen bujaságból, noha én is szívesen vétkeznék vele, hanem hogy kielégítem bosszúvágyamat! Mert azt gyanítom, hogy a buja néger az én ládámba is bedugta kulcsát, és e gyanú, mint méreg, marja bensőm, s addig nem nyugathatom, míg neki meg nem fizettem: nőt nőért, fogat fogért! S ha ez nem megy, akkor olyan féltékenységre taszítom a négert, hogy józan ész ki nem gyógyítja abból. Ha e hitvány velencei kutya, kit uszítok, csahol és vérszemet kap, akkor kezem között lesz Cassio. A néger előtt jól besározom: nehogy szarvakat kapjak tőle is még! A néger hálás lesz, meg is jutalmaz, amért címeres ökörré teszem; feldúlom békéjét, lelki nyugalmát, míg meg nem örül. – Tervem kész a harcra, de míg nem győz, addig nem látszik arca! *(El)*

2. jelenet

Utca

Egy kikiáltó jön hirdetésménnyel, nyomában helyi lakosok

KIKIÁLTÓ Nemes és vitéz tábornokunk, Othello kívánsága ez: minthogy megbízható forrásból nemrég érkezett híradás szerint a török flotta teljesen megsemmisült, mindenki ünnepeljen: ki táncol, ki örömtűzzel, ki-ki olyan mulatsággal és vígassággal, amire kedve ösztökéli. És e jó hírhez járul még az is, hogy a tábornok ma tartja lakodalmát. Mindez pedig az ő kívánságára közhírré tétetik! A vár összes terme nyitva áll, ki-ki ehethat kedve szerint mostantól, vagyis öt órától a tizenegy óras harangszóig. Az Ég áldja meg Ciprus szigetét és Othellót, nemes tábornokunkat!

Mind el

3. jelenet

Csarnok a várban

Jön Othello, Desdemona, Cassio és a kíséret

OTHELLO Jó Cassio, ügyelj az órségre ma éjjel; jó lesz mérsékelnünk magunkat, hogy ne keltsünk botránkozást.

CASSIO Jagónak már kiadtam a parancsot, de majd utána nézek magam is.

OTHELLO Ez a Jago nagyon megbízható. Jó éjt, Cassio! Holnap, kora reggel majd beszélünk! – *(Desdemonához)* Te meg jöjj, édesem! Megvan a zsákmány, kézben a haszon: most te meg én megosztozunk azon. – Jó éjszakát!

Othello, Desdemona és kíséret el. – Jön Jago

CASSIO Üdvöz légy, Jago! Át kell vennünk az órséget.

JAGO De nem most, ezredes úr; még tíz óra sincs. A tábornok azért rendelt ki minket ilyen korán, mert hajtja őt a Desdemona iránti szerelem, amit nem is vehetünk zokon tőle, hiszen eddig még egyetlen éjjel sem élvezhette a házaset gyönyörét, pedig ez a nő Jupiternek is jó multság lenne.

CASSIO Föltétőbb elragadó hölgy.

JAGO És micsoda szeme van! Nekem úgy rémlik, nézése hadüzenet a szívemnek.

CASSIO Vonzó tekintet; de én úgy láttam, nagyon is illedelmes.

JAGO Na és ha megszólal, az mindjárt szerelemre riadóztat.

CASSIO Csakugyan tökéletes nő.

JAGO Nahát, sok boldogság szálljon a lepedőjükre! – Gyerünk, ezredes, van egy kanna borom, és odakint vár néhány ciprusi fiatalember, aki örömmel inna egyet a fekete Othello egészségére!

CASSIO De nem ma éjjel, kedves Jago; szegény, szerencsétlen agyam rosszszul bírja az italt; jobb lenne az udvarias vendéglátásnak más módját találni.

JAGO De hiszen ezek jó barátaink! Csak egy pohárral! Aztán majd iszom helyetted én.

CASSIO Már ittam az este; igaz, hogy csak egy pohárral, az is jócskán fel volt vizezve, és tessék, már ennyitől is van bennem egy kis nyomás. Ilyen az én szerencsém: gyenge vagyok, úgyhogy nem merem erőtlenségemet újabb próbának kitenni.

JAGO De öregem! Ma éjjel mulatni kell! Ciprusi barátaink azt akarják, hogy igyunk.

CASSIO Hol vannak?

JAGO Itt az ajtó előtt; kérlek, hívd be őket!

CASSIO Megteszem, de nem szívesen. *(El)*

JAGO Ha belediktálók még egy pohárral azonfelül, ami már benne van, olyan acsarkodó és harapós lesz, mint feleségem házörző kutyája. És az én beteg, hülye Rodrigóm, aki a szerelemtől megbolondult, Desdemona miatt ma este már mélyen a pohár fenekére nézett, és ő is be van osztva őrnek. Három ciprusi fiatal nemes, e háborús sziget díszpintyeit, kik felfortyannak minden semmisségtől, ma este jócskán leittattam, s ők is be vannak osztva. Most e részeg csűrhébe beeresztem Cassiót, és úgy intézem, hogy megsértse őket.

Jön Cassio, Montano és több nemesúr. Szolgák bort hoznak

Már jönnek! Ha álmom valóra válik, hajóm kedvező széllel vitorlázik.

CASSIO Istenemre, már megittattak velem egy egész kancsó bort!

MONTANO Katonai becsületszavamra, nem volt az egy egész kancsó, kevesebb volt.

JAGO Bort ide, hé! *(Énekel)*
Koccintsunk hát, csing, csing, csing,
koccintsunk hát, csing, csing, csing!
Mi katonák vagyunk,
csakhamar meghalunk,
de még előbb egy jót iszunk!
– Töltsetek, fiúk!

CASSIO Istenemre, ez nagyszerű dal!

JAGO Angliában tanultam, és ők korsóemelgetésben világszék. Hol vannak ehhez képest a dánok, a németek vagy a hordóhasú hollandok! – Erre igyunk! – Elbújhatnak az angolok mögött!

CASSIO Az angol tényleg akkora ivásszakértő?

JAGO Naná! Lyukat iszik a dán hasába, pozdorjává issza a németet, és a hollandot megtanítja kesztyűbe okádni.

CASSIO A tábornokunk egészségére!

MONTANO Arra bármikor, ezredes! Végrehajtom a parancsot.

JAGO Ó, édes Anglia! *(Énekel)*
János király egy nagy király:
sört és bort egyformán imádott.
Halat evett, mint egy sirály,
s minden kocsmát végigokádott.
Legjobb, ha mi is így teszünk:
a kocsmagöz mámorba ringat.
Az meglehet, hogy nincs eszünk,
mégis jól érezzük magunkat!

– Még bort ide, hé!

CASSIO Istenemre, ez egy még remekebb dal, mint az előző!

JAGO Meghallgatod még egyszer?

CASSIO Nem, mert szerintem méltatlan a trónra, aki így viselkedik. De hát Isten mindenek fölött áll: bizonyos lelkeket meg kell menteni, másokat meg tilos.

JAGO Ez így igaz, jó ezredes.

CASSIO Ami engem illet – de a tábornok és más rangos emberek nehogy megbántódjanak! –, én abban bízom, hogy az én lelkem megmenekül.

JAGO Én is abban bízom, ezredes.

CASSIO Igen, de ha nem haragszol, csak utánam. Egy ezredes előbb üdvözl, mint egy százados. – De hagyjuk ezt, inkább tegyük a dolgunkat. Isten bocsássa meg bűneinket! Uraim, szólít minket a kötelesség. Ne higgyétek, uraim, hogy részeg vagyok. Ez itt a századosom, ez a jobb kezem, ez meg a bal. Nem vagyok részeg. Tudok jól állni, és tudok jól beszélni.

MIND De még milyen jól!

CASSIO Még szép, hogy nagyon jól. Szóval nem gondolhatjátok rólam, hogy részeg vagyok. *(El)*

MONTANO Menjünk a várfokra, uraim. Kezdjük az őrködést.

JAGO Láttad e tisztet, ki most távozott. Caesar mellett is lehetne parancsnok, olyan jó katona; de látszik bűne is, amely pont akkora, mint az erénye. Kár érte. Félek, hogy a bizalom, mit Othello belé vet, egy rossz pillanatban megrengeti a szigetet.

MONTANO Gyakran csinálja ezt?

JAGO Ez a szokásos altatószere: éjjel-nappal ébren volna enélkül. Az ital ringatja álomba őt.

MONTANO Jó lenne, ha Othello tudna erről. Talán nem látja; vagy csak az erényt veszi észre jó lelke Cassióban; s a rosszra nem figyel. Vagy tévedek?

Jön Rodrigo

JAGO *(Rodrigohoz, halkán)* Na mi van, Rodrigo? Eredj az ezredes után! Szaladj!

Rodrigo el

MONTANO És milyen kár, hogy a derék parancsnok rábíz egy ennyire fontos beosztást arra, ki természetből fogva gyenge! Bátor tett volna ezt megmondani a tábornoknak!

JAGO Én ezt nem teszem meg! Szeretem Cassiót, s mindent megadnék, ha kigyógyíthatnám e szenvedélyből.

HANGOK *(kintről)* Segítség! Segítség!

JAGO De hallod ezt? Mi ez a láрма?

Jön Rodrigo és az öt kergető Cassio

CASSIO Kurva anyád, rohadt gazember!

MONTANO Mi a baj, ezredes?

CASSIO Ez a patkány kioktat? Belepofozom őt egy demizsonba!
Vagy én téged.
Még pofázol, te patkány? *(Megüti)*

MONTANO Csillapodj, ezredes! *(Lefogja)*
Kérlek, uralkodj magadon!

CASSIO Eressz el, vagy bezúrom a koponyádat!

MONTANO Állj! Részeg vagy! Állj meg!

CASSIO Én, részeg?!

Dulakodnak

JAGO *(Rodrigohoz, halkán)* Eredj, siess! Kiabáld, hogy lázadás tört ki!

Rodrigo el

Hé, ezredes! – Urak, az Istenért! – Segítség! – Ezredes! – Urak, segítség! – Montano! – Szép kis őrség, mondhatom!

Harangzúgás

Miért szól a harang? Ördögbe is! Felverik a várost! Ezredes, állj meg! Egy életen át szégyellni fogod!

Jön Othello, fölfegyverzett nemesurakkal

OTHELLO Mi folyik itt?

MONTANO A rohadt életbe! Vérzek! Halálos sebet kaptam. Ezért megfizet a gazember!

OTHELLO Állj, vagy odavágok!

JAGO Állj, állj! – Ezredes! – Uram! – Montano! – Uraim! – Hol a rang- és kötelességtudat? A tábornok beszél! Hagyjátok abba! Mi történik itt? Hé, mi ez? Ki kezdte? Törökök lettünk, s azt tesszük magunkkal, mit még az oszmánnak is tilt az Ég? Ily barbárság keresztényekre szégyen! Ki csak megmozdul, vagy társára tör, az imádkozzék, mert halálfia! Hallgasson el az a szörnyű harang! Felbolygatja a szigetet! – Mi baj van? Derék Jágóm, itt állsz, porig lesújtva! Ki kezdte? Mondd! Kérem, parancsolom!

JAGO Nem is tudom... Hisz egymást úgy szerették e percig, mint menyasszony s vőlegény nászéjszakára készülve... de most,

mint kit egy ártalmas csillag megőrjít,
kardot rántanak, egymást ledöfik,
egymástól véresen! Nem is tudom,
hogyan kezdődött az ostoba vita.
Bár dicső harcban hagytam volna ott
a két lábamat, mely idehozott!

OTHELLO S te, Cassio, hogyan
vetköztél ki ennyire magadból?
CASSIO Kérlek, bocsáss meg! Nem tudok beszélni.
OTHELLO Derék Montano, finom modorod,
higgadságod, józanságod közismert.
A bölcsék dicsérik a nevedet!
Mi hozott ki sodrodból ennyire,
hogyan jó híredet elpazarolod,
s garázdaként verekszel? Válaszolj!
MONTANO Derék Othello, súlyos a sebem.
Tiszted, Jago majd tájékoztatást ad.
Fájdalmat okoz a seb, ha beszélek
arról, amit tudok; arról meg nem tudok,
hogyan rosszat tettem vagy mondtam ma este,
hacsak nem bűn az életosztón
és az önvédelem, ha támadás ér.

OTHELLO Az égre mondom:
vérem a józan ész fölé kerekedik,
az ítélőerőt bekormozza a düh,
és az vezet. Ha egyet mozdulok,
ha egyet legyintek, mindenkinek
vége van! Tudni akarom, hogyan
kezdődött e züllött felfordulás!
Ki kezdte? Mert aki bűnösnek bizonyul,
lehet akár ikertestvérem is,
példásan meglakol! Mi ez?! Egy háborús
szigeten, mely még forrong, s a lakosság
szíve tele aggodalommal, egy
személyes ügy miatt ölik egymást?
Éjjel? Őrségben? Őrhelyen?
Ez iszonyat! Jago, ki kezdte?
MONTANO Ha cimboraság vagy bajtársi ösztön
miatt az igaztól kicsit is eltérsz,
nem vagy katona.

JAGO Csak ne fenyegezz!
Inkább kivágatnám a nyelvemet,
mintsem hogy rosszat mondjak Cassióról.
De most már belátom, hogy az igazság,
ha elmondom, neki ártani nem fog.
Nos, tábornok:
épp beszélgetünk, Montano meg én;
jön egy fickó, segítségért kiált;
utána Cassio, karddal kezében,
hogyan megölje. E derék úriember
Cassiónak útjába áll,
és kéri, hagyja abba. Jómagam
az ordító fickót kergetem,
nehogy lárámja fölverje a várost,
ami megtörtént. Ő gyorsan futott,
nem értem utol. Visszajöttem inkább,
mert ricsajt hallottam, és Cassio
káromkodását. Tőle ilyet eddig
nem hallottam soha! Amikor visszaértem
– mindez gyorsan történt! –, már dulazkodtak,
egymásba gabalyodva, éppen úgy,
mint amikor szétválasztottad őket.
Erről többet nem tudok mondani.
De a legjobb ember is néha botlik,
s bár Cassio bántotta némiképp őt,
ahogy mérgeünkben bántjuk azt, akit
szeretünk,
én biztosra veszem, hogy Cassio
csak egy igen durva sértés miatt
veszthette el az önuralmát.

OTHELLO Jago, tudom,
próbálsz a bajt kisebbíteni,
és mentegeted Cassiót.
Cassio, én szeretlek,
de soha többé nem vagy katonám.

Jön Desdemona, kíséreléssel

DESDEMONA Fölverted drága kedvesemet is!
OTHELLO Példát statuálok veled!
Mi baj van?
Már semmi, édesem. Bújjunk az ágyba!
(Montanóhoz) Uram, én leszek sebed orvosa! –
Kísérjétek hazáig!

Montanót kivezetik

Jago, te meg a várossal törődj,
és nyugtasd meg, kit felkavart a láрма.
Jöjj, drágám! Ilyen a katonaelet:
balzsamos álmunk a küzdelmeké lett.

Mindenki el, kivéve Jagót és Cassiót

JAGO Mi az, megsebesültél, ezredes?
CASSIO Meg én, de rajtam orvos már nem segít!
JAGO Isten őrizze!
CASSIO Becsület, becsület, becsület! Jaj! Elvesztettem a becsületesemet!
Elvesztettem lényem halhatatlan részét, és ami maradt, az vadállati.
A becsületesem, Jago, a becsületesem!
JAGO Őszintén szólva, én azt hittem, hogy a tested sebesült meg. Annak
több értelme volna, mint a becsületesnek. A becsület, az egy hiábavaló és
főlöleges teher; gyakran érdem nélkül kapjuk, és ok nélkül veszítjük el.
Addig nem vesztéd el a becsületesedet, míg te le nem becsüled magad.
Figyelj, öregem! Van rá mód, hogy visszanyerd a tábormok jóindulatát!
Igaz, hogy most kirúgott, de csak dühében; ez inkább politikai döntés
volt, igazából nem haragszik rád. Úgy tett, mint amikor valaki megver
egy ártalmatlan kutyát, hogy elriasszon egy veszedelmes oroszlánt. Kér-
leld, és megnyered magadnak.
CASSIO Inkább kérnék megvetést, semhogy egy ilyen kiváló parancsnokot
becsapjon egy ilyen hitvány, részeges, megbízhatatlan katona! Egy ré-
szeg disznó! Egy fecsegő papagáj! Aki civakodik! Hencse! Káromkodik!
És felesel a saját árnyékával! Jaj, bornak láthatatlan szelleme! Ha még
nem kaptál nevet, hadd hívjalak ördögnek!
JAGO Ki volt az, akit karddal kergettél? Mivel dühített fel annyira?
CASSIO Nem tudom.
JAGO Az hogy lehet?
CASSIO Egy csomó mindenre emlékszem, de pontosan semmire; volt va-
lami vita, de nem tudom, miért. Jaj, Istenem, az ember beeresztzi a szá-
ján az ellenséget, az meg ellopja az agyát. Így hát az élvezet, mulatság,
titvonya és dorbézolás vadállattá teszi az embert.
JAGO De miért, hát most egészen jól vagy! Milyen gyorsan magadhoz tér-
tél!
CASSIO Az ördögi részesség helyébe lépett az ördögi dühöngés. Egyik hit-
ványságom vonzza a másikat, hogy aztán magamat mélyen megvethes-
sem.
JAGO Ugyan már! Túl szigorú vagy magadhoz! Ahogy most a dolgok és az
itteni ügyek állnak, szívből kívánom, hogy mindez bárcsak ne történt
volna meg, de ha már megtörtént, fordítsd a javadra!
CASSIO Megkérem a tábormokot, hogy fogadjon vissza, de úgyis azt feleli
majd, hogy részeges vagyok! Ha annyi szájam volna is, mint egy hétfejű
sárkánynak, egy ilyen válasz betömné az összeset! Jaj, hogy egy értelmes
ember lassacskán bolond lesz, és a végén vadállat! Jaj, borzasztó! Átko-
zott minden sokadik pohár, és ami benne van, maga az ördög!
JAGO Ugyan már! A jó bor igazi öröngyal, ha okosan fogyasztjuk. Ne pa-
naszkodj rá többet! – És, ezredes, én tudom, hogy te tudod, hogy sze-
retlek.
CASSIO Ezt be is bizonyítottad, százados! Jaj, hogy berúgtam!
JAGO Előfordulhat veled is meg mással is az ilyesmi, öregem. Megmon-
dom én neked, hogy mit csinálj. Most a főnök felesége a főnök. Abból a
szempontból, hogy tábormokunk teljes mértékben Desdemona bájainak
és előnyeinek szemlélésére, kifürkészésére és felderítésére tette fel az
életét. Tárd fel szívedet neki, járj a nyakára; kérd a segítségét, hogy visz-
szakapd a rangodat. Desdemona annyira nagyvonalú, kedves, előzékeny,
annyira jótét lélek, hogy bűnnek érzi, ha nem tesz többet, mint amire
kéri az ember. Kérleld, hogy a törött csontot köztéd és a férje közt rakja
sínbe, és bármibe fogadni mernék, hogy az összetört szeretet nagyobb
lesz köztetek, mint azelőtt volt.
CASSIO Ez tényleg jó tanács!
JAGO Állítom, hogy őszinte szeretettel és tiszta szívvel adtam.
CASSIO Biztos vagyok benne; és majd kora reggel beszélek az erényes
Desdemonával, hogy járjon közben értem. Örökre el vagyok ásva, ha
nem ragadom meg az alkalmat.
JAGO Ezt jól látod. Jó éjszakát, ezredes; most örködnöm kell.
CASSIO Jó éjszakát! Rendes vagy, Jago! (El)
JAGO Ki mondaná, hogy gazember vagyok,
amikor ingyen adok jó tanácsot,
melyről elhíhető, hogy ezzel visszaszerzi
a néger szívét?! – Könnyű Desdemonát
megnyerni bármi tisztességes ügynek;
hisz ő olyan bőkezű, mint maga
a természet. Ő könnyen ráveszi
a négert bármire – ha kell, a szent
keresztység megtagadására is! –,
lelkét szerelemmel úgy megkötözte,
hogy rábeszéli bármire a férjét,
s ugyanígy lebeszéli bármiről.
Ha kell, istenként játszhat férje gyenge
képességeivel. S még én vagyok gazember,
ha Cassiót bátorítom, hogy így
keresse célját? – Íme, a pokol
szent tanítása! Ha az ördögök
a legsötétebb bűnre készülődnek,

előbb mennyei látszatot
kölcsonöznek neki: így teszek én is.
Mert míg a jó bolond zaklatja Desdemonát,
hogy segítsen balsorsán, és a nő
e férfiért az urát kéréli,
én mérget öntök a néger fülébe:
azt mondom, kéjvágyból tesz így az asszony.
S minél inkább könyörög Cassióért,
annál gyanúsabb lesz férje szemében.
Erényét így változtatom szurokká,
s jóságából olyan hálót szövök,
melyben mindenki fennakad.

Jön Rodrigo

RODRIGO Futok együtt a falkával, de nem az a kutya vagyok ám, aki elkapja a vadat, hanem aki csak csahol a többivel. Már elfogyott majdnem az összes pénzem; ma éjjel alaposan elnászpángoltak; és azt hiszem, hogy részemről az ügy... – Úgyhogy fájdalmas tapasztalatokkal gazdagabban, egy fillér nélkül, valamivel okosabban mehetek vissza Velencébe.

JAGO Milyen szegény, akinek nincs türelme!
Csak fokról fokra gyógyulhat a seb.
Nem varázslattal, ésszel dolgozunk,
ez pedig időt követel magának.
Nem jól halad ügyünk? Cassio megütött,
s e kicsiny sérülés által őt kiütötte.
Habár sok minden nő a nap alatt,
mi előbb virágozik, előbb is érik.
Nyugodj meg! – Hűha, itt a reggel!
Örömben s harcban rohan az idő.
Pihenjél! Menj a szállásodra! Menj már!
Tűnés! Később okosabbak leszünk.
Mit állsz itt?!

Rodrigo el

Két dolgot kell nyélbe ütni.
Egyik, hogy feleségem nyerje meg
úrnőjét Cassiónak. Ráveszem.
Én pedig úgy intézem, hogy a néger
épp rajtakapja Cassiót, amint
Desdemonának esdekel.
Kész a tervem. Gyerünk, váltsuk valóra!
Addig nem alszunk! Most indul az óra. (El)

III. felvonás

I. jelenet

Ciprus. A vár előtt
Jön Cassio és néhány zenész

CASSIO Itt muzsikáljatok! Megfizetem!
És köszöntsétek a táborkot!

Zene. Jön a Bohóc

BOHÓC Miért ilyen náthás hangú szerszámokat szopogattok, uraim?
EGY ZENÉSZ Tessék?
BOHÓC Ezek ugye fúvós hangszerek?
ZENÉSZ Igen, uram, azok.
BOHÓC Akkor meg minek szoptok itt?
ZENÉSZ Mit csinálunk?
BOHÓC Fújni akartok, és szopás lesz belőle. – Tessék, uraim, itt a pénz-
tek! A táborknak nagyon tetszik a zenétek, így hát tiszta szívből arra
kér titeket, hogy legyetek olyan jók hozzá, és azonnal hagyjátok abba.
ZENÉSZ Hát jó, akkor nem zenélünk, uram.
BOHÓC Ha tudtok olyan zenét, ami nem hallatszik, akkor csak nosza,
rajta; de lábujjhegyen csináljátok, nehogy a tábork fülébe jusson.
ZENÉSZ Olyat nem tudunk, uram.
BOHÓC Akkor pakoljátok össze azokat a lópikulákat! Kopjatok le, tűnés!
CASSIO Hallod-e, nemes lelkű barátom!
BOHÓC Nemes lelkű barátod nem hallom, csak téged.
CASSIO Kérlek, hagyd a szófacsarást. Itt egy kis arany, nesze. Ha ideke-
veredik az a hölgy, aki a tábork feleségét kíséretti, légy szíves, mondd
meg neki, hogy egy bizonyos Cassio szeretne vele beszélni. Megteszed?
BOHÓC Ó bizony sokszor keveredik, és ha itt kavár, akkor majd szólók neki.
CASSIO Szóljal neki, barátom!

Bohóc el. Jön Jago

JAGO Jókor jössz, Jago!
Nem aludtál?
CASSIO Dehogyan aludtam! Hisz fölkeltem a nap,
mielőtt elbúcsúztunk! Megüzentem
feleségednek: tegye lehetővé,

hogy szót válthassak az erényes
Desdemonával.

JAGO Mindjárt ideküldöm,
s úgy intézem, hogy ne legyen Othello
a közelben: így zavartalanul
tudtok beszélni.
CASSIO Hálásan köszönöm!

Jago el

Firenzében se láttam
ilyen tisztességes és rendes embert!

Jön Emilia

EMILIA Jó reggelt, ezredes! Sajnálak, amiért
bajba kerültél; de majd jóra fordul.
A tábork rólad beszél nejevel,
ki érted szót emelt; Othello azt felelte,
hogy akit megsebezted, fontos ember
Cipruson, s népes rokonsága van.
Mást nem tehet: el kell, hogy utasítson.
De ő szeret, s megmondta, hogy az ő
szereteténél nincs jobb pártfogód,
s hogy mihelyt adódik rá alkalom,
visszavesz téged.

CASSIO Mégis, arra kérlek,
ha lehetségesnek s jónak találod,
segíts, hogy beszélhessek röviden
s bizalmasan Desdemonával!

EMILIA Jól van, gyere bel!
Oda viszlek, ahol lesz módod arra,
hogyan szívedből beszélj.

CASSIO Nagyon hálás vagyok!

Kimennek

2. jelenet

Terem a várban
Jön Othello, Jago és több nemesúr

OTHELLO Jago, a kormányosnak add e néhány
levelet: jelentések a tanácsnak.
Ha ez megvan, én ott leszek a sáncon;
gyere utánam!

JAGO Meglesz, jó uram! (El)
OTHELLO Nézzük, az építkezés hogy halad!
EGY NEMESÚR Ahogy parancsolja kegyelmed!

Mind el

3. jelenet

Várudvar
Jön Desdemona, Cassio és Emilia

DESDEMONA Légy nyugodt, jó Cassio, minden
tőlem telhető érted megteszek!
EMILIA Segíts, úrnóm! Férjemet úgy nyomasztja
a dolog, mintha saját ügye volna.
DESDEMONA Jago jó ember! – Ne félj, Cassio,
helyrehozom barátságodat
Othellóval: úgy lesz, mint azelőtt volt.
CASSIO Jó úrnóm, bármi lesz is Cassióból,
mindig a te leghűbb szolgád marad.
DESDEMONA Tudom és köszönöm. Te szeretted
az uramat; rég ismeritek egymást.
Légy nyugodt, csak politikai okból
tart távol magától.

CASSIO De asszonyom:
egy ilyen ok néha sokáig él,
akár mert elvan sovány koszton is,
akár mert hizlalják véletlenek.
Ha távol vagyok, s más kerül helyemre,
a táborkok hamar elfelejti,
hogyan szerettem és hogy szolgáltam őt.
DESDEMONA Ettől ne félj! Tanúm Emilia:
rangodért kezeskedem. Légy nyugodt:
ha barátságot ígérek, betartom.
Uramnak nem lesz nyugta: majd nyakára
járok, és folyton rágom a fülét,
éjjel-nappal, az asztalnál s az ágyban,
minden dolgába belekeverem
Cassio kérését. Nyugodt lehetsz:
a pártfogód inkább meghalna, mintsem
elforduljon ügyedtől, Cassio.

Jön Othello és Jago a háttérben

EMILIA Asszonyom, itt jön az urad.
 CASSIO Asszonyom, én megyek.
 DESDEMONA Ugyan már! Maradj, és hallgasd, mit fogok mondani.
 CASSIO Asszonyom, ne most; zavarban vagyok; csak ártana ügyemnek!
 DESDEMONA Rendben van; ahogy jönnek látod.

Cassio el

JAGO Ez nem tetszik nekem!
 OTHELLO Miről beszélsz?
 JAGO Semmiről, vagy... nem is tudom, miről.
 OTHELLO Nem Cassio távozott az előbb?
 JAGO Cassio, uram? Nem, azt nem hiszem, hogy látva téged, elhordta magát, mintha vaj lenne a fején!
 OTHELLO Szerintem ő volt.
 DESDEMONA Hogy vagy, uram? Épp itt járt valaki, egy férfi, aki megkörtövezett, mert bánkódik a haragod miatt.
 OTHELLO Kíról beszélsz?
 DESDEMONA Uram, ezredesedről, Cassióról!
 Bárcsak egy kicsit tudnék hatni rád, s te azonnal kibékülnél velem!
 Mert ha ő téged nem szívből szeret, ha készakarva, nem pedig hanyagságból hibázott, akkor én rosszul ítélem meg őszinte arcát.
 Kérlek, hívd vissza!
 OTHELLO Most ment el, igaz?
 DESDEMONA Igen; és annyira maga alatt van, hogy bánatának egy részét itt hagyta nálam, s így együtt szenvedünk. Hívd vissza őt, szerelmem!
 De nem most, édes Desdemona. Máskor!
 Mégis, mikor?
 OTHELLO Majd, majd, a kedvedért!
 DESDEMONA Este, vacsorára?
 OTHELLO Nem, este még nem.
 DESDEMONA Holnap, ebédre?
 OTHELLO Nem ebédelek
 DESDEMONA itthon; a tisztékkel leszek a várban.
 És holnap este? Vagy utána, kedden, reggel? Délben? Este? Vagy szerda reggel?
 Mondd meg, mikor! De ne húzd, arra kérlek, három napnál tovább! Ő bánja bűnét, s az ő hibája, józan ész szerint – bár háborúban példás büntetés sújt minden vétket –, olyan kicsi, hogy korholást is alig érdemel! Mikor jöhet?
 Dönts, Othello! Nem hiszem, hogy te tudnál tőlem olyat kérni, mit megtagadnék, vagy ennyit fontolgatnám. Cassiót, ki segítette udvarlásodat, és ha rólad rosszállással beszéltem, ő védelmedre kelt: oly nagy dolog visszahívni? Esküszöm, én akarom – Ne folytasd! Jöjjön, amikor akar!
 Amit kérsz, mindent megteszek!
 OTHELLO Nem kegyet gyakorolsz; ez csak olyan, mintha azt kérném, hogy vedd fel a kesztyűd, egyél rendesen, takarózz be jól, vagy tartsd szem előtt saját érdeked.
 Ha majd egyszer úgy kérek valamit, hogy a szerelmedre hivatkozom, az egy nehéz és félelmetes ügy lesz.
 OTHELLO Amit kérsz, mindent megteszek!
 De te is tégy meg valamit: arra kérlek, egy kicsit hagyj magamra.
 DESDEMONA Ezt kéred? Megteszem! Isten veled!
 OTHELLO Isten veled! Mindjárt megyek utánad.
 DESDEMONA Gyere, Emilia! – Te meg kérhetsz, amit akarsz, szót fogadok szeszélyeidnek.

Távozik, Emiliával együtt

OTHELLO Te drága lény! Szeretlek akkor is, ha elkarhozom! És ha nem szeretlek, akkor karhozom csak el igazán!
 JAGO Kedves uram –
 OTHELLO Mi van, Jago? Mi az?
 JAGO Amikor asszonyodnak udvaroltál, tudott-e szerelmedről Cassio?
 OTHELLO Mindent tudott, a kezdetektől.
 Miért?

JAGO Semmi. Csak eszembe jutott valami, és kíváncsi voltam.
 OTHELLO Mi jutott az eszedbe?
 JAGO Nem tudtam, hogy régről ismerik egymást.
 OTHELLO Hát persze! Hisz ő volt a közvetítőnk!
 JAGO Tényleg?
 OTHELLO Mi az, hogy „tényleg”?! Mi ebben a rossz? Nem megbízható?
 JAGO Hogy megbízható?
 OTHELLO Igen: Cassio nem megbízható?
 JAGO Hát, amennyire én tudom –
 OTHELLO Ezt meg hogy érted?
 JAGO Hogy értem?
 OTHELLO „Hogy értem?” –
 Esküszöm, úgy visszhangzol engem, mintha egy undorító szörnyeteg rejtőzködne a fejedben! Te célzol valamire! Hallottam az előbb, hogy azt mondtad: „Ez nem tetszik nekem!”, mikor Cassio távozott. Mi nem tetszett ebben? És amikor elmondtam, hogy bizalmasom volt, miközben udvaroltam, te azt kérdezted: „Tényleg?”, s összevontad a szemöldököd, mintha agyadban elhallgattatnál egy rémlátomást!
 Ha szeretsz, mutasd, mi jár a fejedben!
 Uram, tudod, hogy szeretlek.
 OTHELLO Tudom,
 OTHELLO mert csupa szeretet s őszinteség vagy, s megrágod a szót, mielőtt kiejted. A hebegésed szörnyen megijeszt. Egy hűtlen szolgának gyakori trükkje az ilyesmi, de egy erényes férfinak ez csak szívből jöhet, melyet nem uralhat a szenvedély.
 JAGO Meg memék esküdni, hogy azt hiszem, hogy Cassio becsületes.
 OTHELLO Szerintem is.
 JAGO Az ember vagy legyen olyan, amilyennek látszik, vagy ne legyen olyan, amilyennek nem látszik.
 OTHELLO Így van.
 JAGO Az ember olyan legyen, amilyennek látszik!
 OTHELLO Ezért hiszem, hogy Cassio becsületes.
 JAGO Nana! Emögött van még valami!
 OTHELLO Beszélj, kérlek, mintha csak hangosan gondolkodnál, s a rossz gondolatot öntsd rossz szavakba!
 JAGO Jó uram, bocsáss meg: tudom, mi a kötelesség, de van, mire egy rabszolga sem köteles. Elmondjam, amit gondolok? S ha aljas és hitvány dolog? Palotákban is akad mocskok! Kinek tiszta a szíve, s benne tisztátlan balsejtelmek élnek, az képes-e törvényt ülni fölöttük higgadt megfontolással?
 OTHELLO Jago, ártasz a barátodnak azzal, ha tudod, hogy veszély fenyegeti, és elhallgatod azt, amire gondolsz.
 JAGO Kérve kérlek! – Lehet, hogy tévedek (természetemnek rossz oldala, hogy hibákat keres mindig, s a gyanakvás ott is bűnt lát, ahol nincs), és te oly bölcs vagy: ne hallgass az én fogyatékos képzelgéseimre, ne hozzon zavarba egy ködös és homályos észlelés.
 Nem lenne nyugalmadra és javadra, s nem volnék jó ember, becsületes, bölcs, ha nyíltan beszélnék.
 OTHELLO Ezt meg hogy érted?
 JAGO A férfi és a nő becsülete a lélek legfőbb kincse, jó uram. Ki pénzt lop tőlem, az semmit se lop: eddig én költöttem belőle, most más; de aki becsületem lopja el, azzal ő nem lesz gazdagabb, én viszont szegényebb leszek.
 OTHELLO Úgyis meg fogom tudni, mire gondolsz!
 JAGO Nem fogod, akkor sem, ha szívemet kezdedben tartanád, mert őrzöm titkomat.
 OTHELLO No!
 JAGO Jaj, a féltékenységtől óvakodj!
 Zöldszemű szörny az, mely játszadozik

zsákmányával, mielőtt lenyeli.
A megcsalt férj boldogan él, ha tudja sorsát, s nem szereti a csalfa nőt, ám jaj annak, aki rajong, de kételkedik, és gyanakszik, mégis forrón szeret!
Jaj, nyomorúság!
Kí szegény és elégedett, az gazdag, s a gazdag oly szegény, mint a hideg tél, ha folyton attól fél, hogy majd szegény lesz. Nagy Isten! Egész népem lelke óvjon a féltékenységtől!

OTHELLO Mért mondd ezt?
Te azt hiszed, tudok féltékenységben élni? Úgy élni, hogy hold módjára fogy és nő bennem a gyanú? Nem! Ha kételyem van, kivizsgálom. Változzam kecskebakká, ha olyan felfűjt és üres gyanúkat követne lelkem, mint amikre célzol! Nem leszek én féltékeny csak azért, mert feleségem csinos, társaságkedvelő, táncol, cseveg, zenél és énekel. A nemes lélekben mindez nemesség! Attól se tartok, és nem is gyanakszom, hogy fogyatékoságaim miatt majd otthagyt engem: volt szeme, és engem választott magának!
Nem, Jago, nem: akkor gyanakszom, ha látom okát, és bizonyosságot szerzek, ha gyanakszom, s ha megvan a bizonyosság, nincs tovább: nincs szerelem, nincs féltékenykedés!

JAGO Ennek örülök, mert így láthatod, milyen nagy hűség él bennem irántad, s mily őszintén szeretlek. Kötelesség diktálja, hogy elmondjam. Ide hallgass! Bizonyosságról még nem beszélhetek. Figyeld a feleségedet!
Nézd, Cassióval hogy viselkedik! Ne féltékeny s ne gyanútlan szemekkel! Nehogy nagyvonalú természeteddal valaki visszaéljen! Nézd! Figyeld! Jól ismerem fajtánk szokásait: a nők sok olyan vétkét látja Isten, mit férjük nem lát. Hitvallásuk ez: önmaguktól semmit se megtagadni, és otthon mindent letagadni.

OTHELLO Szerinted ez van?
JAGO Megcsalta apját, hogy hozzád mehessen; azt hittük, irtózik tőled, pedig csakis rád vágyott.

OTHELLO Valóban.
JAGO Nahát!
Ilyen fiatalon így ért a színleléshez! Apját úgy el tudta vakítani, hogy az varázslatról beszélt – de hagyjuk! Kérlek, bocsásd meg, hogy túlságosan szeretlek!
Sokkal tartozom neked!
Látom, ideges lettél egy kicsit.
OTHELLO Dehogy!
JAGO Pedig szerintem ez a helyzet.
OTHELLO Remélem, tudod: csak a szeretet beszél belőlem. – Tényleg zaklatottnak látszol; de nehogy a puszta gyanúnál többre következtess szavamból!
JAGO Nem fogok.

OTHELLO Mert ha mégis,
JAGO akkor szavam olyan aljas célt érne el, amire nem törekszem. Cassio igaz barátom!
Uram, látom, hogy zaklatott vagy!
OTHELLO Dehogy vagyok!! – Én hiszek abban, hogy Desdemona tisztességes asszony.
JAGO Maradjon az! Te meg maradj hitednél!
OTHELLO S hátat fordít-e a természetének?
JAGO Erről van szó; és őszinte leszek!
Annyi sok kérését kikoszarozta, bórszínre s rangra csupa magafajta, természetében vele egyezőt: az ilyen döntésben valami büzlük. Ocsmány dolog, természetellenes. De nehogy félreérts: én nem kifejezetten róla beszélek, noha tartok attól, ha visszatér a józan esze, téged szembeállít honfitársaival, és megbánja választását.

OTHELLO Na jó! Menj!
Ha többet látsz, többet tudass velem!
Feleségednek is szólj, hogy figyeljen!
Eredj, Jago!

JAGO Itt sem vagyok, uram! (El)
OTHELLO Mért nősültem?! E becsületes ember nyilván sokkal többet lát, többet is tud, mint amit eláru!

JAGO (visszajön) Uram, mégis megkérlek, hadd ne kelljen e dolgot fürkésznem: megoldja az idő. És Cassio, ki megérdemli rangját, biztos nagyon alkalmas lenne rá, mégis, ha tovább távol tartanád, kiismernéd őt és szándékait; vedd észre, ha kérelmét feleséged túlzott buzgalommal erőlteti; ez sokat megmutat. És addig is hidd, hogy aggodalmasabb vagyok a kelletnél – mert fontos ügyben tényleg az vagyok! –, s kérlek, hidd ártatlannak Desdemonát!
Te csak ne féltsd a józan eszemet!
JAGO Elbűcsúzom, másodsor is. (El)
OTHELLO Ez egy rendkívül becsületes ember, s az emberi lélek éles eszű, jó ismerője. – Hogyha Desdemonát hűtlen sólyomnak látom, eleresztem, bár szívem húrja van lábára kötve: hadd vadásszon! – Mert fekete vagyok, s mert nem tudok olyan finoman társalogni, mint gazdag udvarlói, vagy mert én sem leszek fiatalabb már: elment, megcsalt, s vigaszom nem lehet más, mint hogy megvetem őt.
Ez a házasság örök átka: megkapjuk a csodás teremtetést, de nem a vágyait! Inkább lennének varangy, szívnam egy pincebörtön gőzeit, semhogy abból, kit szeretek, mással egy csücsköt is megoszszak! Ily csapás inkább gyöttri a nagy embert, mint az átlagot. Ez a végzetünk, akárcsak a halál. Mihelyt megszületünk, vár a megcsalás kínja. – Na ott jön! Ha ő hűtlen, az Ég magából úz gúnyt! Ezt nem hiszem!

Visszajön Desdemona és Emilia

DESDEMONA Mi van, drága Othellóm?
Kész az ebéd, s a ciprusi urak, akiket meghívtál, rád várnak.
OTHELLO Sajnálom.
DESDEMONA Mért olyan bágyadt a hangod?
Nem vagy jól?
OTHELLO Itt, elől, fáj a fejem.
DESDEMONA Mert nem aludtál; de jobban leszel!
Majd bekötöm, és egy órán belül rendbe fogsz jönni.

OTHELLO Túl kicsi a kendőd.

Desdemona elejti kendőjét. Nem veszi észre

DESDEMONA Mindegy, hagyjuk! Gyere, megyek veled!
Sajnálom, hogy nem érzed jól magad.

Othello és Desdemona el

EMILIA Örülök, hogy nálam van ez a kendő: ez volt az első ajándék, amit Desdemona Othellótól kapott. Makacs férjem kérte már százszor is, hogy lopjam el, de úrnómnak becses emlék, s az ura megeskette, hogy megőrzi. Ő vigyáz rá, és csokolgatja folyton, s beszél hozzá. Most magamhoz veszem, és Jagónak adom.
A jó Ég tudja, mit akar velem; én csak kiszolgálom szeszélyét.

Jön Jago

JAGO Nocsak, mit művelsz itt magadban?
EMILIA Ne bánts! Mutatok neked valamit!
JAGO Nekem? Azt látom eleget!
EMILIA Mit?
JAGO Azt, hogy a feleséged hülye.

EMILIA Ja, hogy csak ennyi? És mit adsz ezért a kendőért?

JAGO Miféle kendő?

EMILIA Hogy miféle kendő? Amit Othello első emlékként úrnőmnek adott. Annyiszor kérted már, hogy lopjam el! És te elloptad?

JAGO Dehogysis!

EMILIA Véletlenül vesztette el. S én fölszedtem, ha már volt alkalom rá. Idenézz!

JAGO Jó kutya vagy; add ide!

EMILIA Mit akarsz vele csinálni? Miért akartad annyira, hogy lopjam el?

JAGO Miért? Nem mindegy az neked? *(Kitépi a kendőt Emilia kezéből)*

EMILIA Ha nem valami fontos célra kell, add vissza! Szegény úrnőm megbolondul, ha majd hiába keresi!

JAGO Ne is tudj róla. Kell valamire! Na menjél!

Emilia el

Cassio szállásán hagyom e kendőt, hogy megtalálja: egy ilyen kacat féltékenyeknek oly erős bizonyosság, akár a Szentírás; hatása meglesz. A négerben már dolgozik a mérég, hisz mérég a veszélyes képzelődés, melynek íze nem is rossz eleinte, de később, ha a vérre hatni kezd, úgy éget, mint a kénkö.

Jön Othello

– Na ugye!

Íme, itt jön. – Mákony vagy mandragóra, vagy bármilyen más altató szirup nem adja vissza édes álmodat, mit tegnap még élveztél.

OTHELLO Megcsal?! Engem?!

JAGO Mi van, tábornokom? – Ne mondj ilyet!

OTHELLO Kotródj! Tűnés! Kínpadra vontál! Inkább ezerszer csaljanak meg, mintsem hogy tudják róla egyszer is!

JAGO De uram!

OTHELLO Kit bántott az ő lopott gyönyöre?! Nem láttam, nem tudtam, nem ártott; aludtam, ettem, víg voltam, derűs; Cassio csókját nem láttam az ajkán. Kit meglóptak, és nem keresi kincsét, ne tudjon róla, s akkor meg se lopták. Kár, hogy ezt gondolod.

JAGO Boldog voltam, ha az egész legénység

OTHELLO – még az utászok is! – élvezték drága testét, mert én nem tudtam róla! Ég veled, elégedettség, boldog nyugalom! Sisakforgós csapat, hadjáratok, hol erény lesz a becsvágy: Ég veled! Nyerítő ló és harsány trombita, lelkesítő dob, fülhasogató síp, királyi lobogók s a dicső háborúk pompája, büszkesége: Ég veled! Halálos ágyú, ki a halhatatlan Jupiter vad mennydörgését utánzod: Ég veled! Othello már nem vitéz! Ez lehetséges, jó uram?

JAGO Gazember,

OTHELLO bizonyítsd be, hogy kurva a szerelmem! Kézelfogható bizonyosságot adj! Mert különben, örök lelkekre mondom, jobb lett volna, ha kutyának születesz, semhogy szembekerülj dühömmel.

JAGO Hát idáig jutottunk?

OTHELLO Hadd lássam! Vagy úgy bizonyítsd be, hogy abban ne legyen hiba, s kétséget ne találjak benne, vagy vége az életednek!

JAGO Jó uram!

OTHELLO Ha őt rágalmazod, s engem gyötörsz, ne legyen büntudatod, ne imádkozz, halmozz borzalmat borzalomra, tedd, hogy sírjon az ég, elszörnyedjen a föld: nincs oly kárhozat, mely kínzóbb lehetne, mint ez.

JAGO Az ég irtalmazzon nekem! Hát férfi vagy? Van lelked és eszed?

Ég veled! Vedd el rangom! Én bolond, ezt érdemlem: bűn a becsületesség! Ó, szörnyű világ, jegyezd meg, jegyezd meg: őszinteség s becsület bajba visz! Köszönöm e tudást! Nem szeretek többé már senkit, mert a szeretetnek ilyen sértés lesz a jutalma!

OTHELLO Maradj! Hátha tényleg becsületes vagy!

JAGO Bár lennék bölcs! A becsület bolond, és elveszejtí azt, akiért küzd.

OTHELLO Szavamra: azt hiszem, hitvesem becsületes, és azt hiszem, nem az. Rólad meg azt hiszem, hogy gaz vagy, és azt hiszem, hogy igaz vagy. Bizonyosságot nekem! Neve, mely tiszta volt, mint Diana arca, most fekete, akár az én pofám. Ha van kés vagy kötél, mérég vagy tűz, vagy mindent elnyelő víz, csak jöjjön! De meg akarok nyugodni!

JAGO Látom, uram: fölfal a szenvedélyed. Bánom, hogy én gerjesztettem tüzed. Tényleg meg akarsz nyugodni?

OTHELLO Meg én!

JAGO Igen, de hogyan? Mi nyugtatna meg? Látni akarod a saját szemeddel, miközben dugják?

OTHELLO Ördög és pokol!

JAGO Unalmas volna kívárni, amíg ily látvány kínálkozik. Kurva anyjuk! Nem könnyű kilesni, hogy hemperegnek; csak ők látják. Hogy legyen? Mi legyen? Mit tanácsoljak? Hogy fogsz megnyugodni? Lehetetlen, hogy lásd magát a dolgot; ha oly buják volnának, mint a kecskék, forró vérűek, mint a majmok, kéjsóvárak, mint bagzó farkasok, ha tébolyuktól olyan önfeledek, akár a részegek, még akkor sem lehet. De ha gyanújelek, mik az igazság küszöbéhez mutatják az utat, megnyugvást adnak: nos, meg fogsz nyugodni.

OTHELLO Mutass nyomós okot, ami gyanút kelt!

JAGO Nem örülök ennek a feladatnak. De ha már ennyire benne vagyok az ügyben, szeretek és bolond becsület arra készlet, hogy folytassam. Nemrégen Cassionál éjszakáztam, és fogfájás miatt nem tudtam elaludni. Némelyik ember lelke annyira ellazul, hogy álmában titkairól motyog; mármint Cassio ilyen ember. Álmában így szólt: „Édes Desdemonám, vigyázzunk, és titkoljuk el szerelmünk!” Aztán, uram, kezemet megszorítja, így kiált: „Édesem!”, csókol mohón, mintha a számban termő csókokat tépné tövestől; lábát combjaim közé dugja, sóhajt, csókol, kiáltja: „Jaj, hogy téged a sors a négernek adott!”

OTHELLO Iszonyat! Iszonyat!

JAGO Hisz ez csak Cassio vágyálma volt!

OTHELLO De utal rá, hogy már valami történt!

JAGO Gonosz gyanújel, még ha álom is! És megerősít más gyanút, mely magában sovány.

OTHELLO Széttépem a ribancot!

JAGO Nyugí! Észnél légy! Még semmit se láttunk! Az is lehet, hogy hűséges! De mondd csak: nem láttál néha hitvesed kezében egy kendőt? Egy olyan számócamintást?

OTHELLO Én adtam neki! Ez volt a legelső ajándékom!

JAGO Ezt nem tudtam; de reggel egy ilyen kendővel – biztosan hitvesedé volt! – törölte száját – láttam! – Cassio.

OTHELLO Ha az volt –

JAGO Az volt, vagy nem: a többi jellel együtt ellene szól.

OTHELLO A rohadék! Bár száz élete volna, mert egy kevés, hogy bosszúmat kitöltsem! Most már hiszek neked. Nézz ide, Jago: így fújom el a szélbe a hiszékeny szerelmet – elszállt. Szállj föl, fekete Bosszú, a pokolból! Koronás Szerelem, trónodat add át zsarnoki Gyűlöletnek! Árva szívem, áspiskigyó mérgével légy te!

JAGO Nyugodj meg!
 OTHELLO Vér kell! Vér! Vér!
 JAGO Nyughass! Hátha meggondolod magad!
 OTHELLO Soha, Jago! Mint a Fekete-tenger, melynek hatalmas, jeges özöne vissza nem fordul, csak előrezúdul a Boszporuszon át a Márvány-tengerig, véres indulatom is ugyanígy nem hátrál meg, és nem alázkodik meg, míg el nem éri bosszúm széles és mély torkolatát. *(Letérdel)* Erre megesküszöm a márvány Ég fölött élő Istenre szentül, és kötni fog szavam.

JAGO Várj még! Ne állj fel!
(Letérdel) Tanúm légy, te örök Tűz odafönt s te Föld, te Víz, te Szél, mely fűsz felénk, tanúm légy, hogy Jago most följánlja esze, szíve és karja erejét a sértett Othellónak! Adj parancsot, s legjobb tudásom szerint végrehajtom; még ha vér folyik is.

OTHELLO Szereteted jutalma nem hiú szó, de gazdag adomány lesz. Azt akarom, hogy kezdj hozzá, de rögtön! Három napon belül hallani akarom a hírt, hogy Cassio nem él.

JAGO Barátom már meg is halt, ahogy parancsolod. De kíméld feleségedet!

OTHELLO Átkozott, rohadt kurva! Átkozott! Húzdjünk félre! Gyere, hogy e szép démonnak találjunk egy gyors halált. Mostantól te vagy az ezredekem.

JAGO Tiéd vagyok, amíg csak élek.

Mindketten el

4. jelenet

Váruðvar

Jön Desdemona, Emilia és a Bohóc

DESDEMONA Te fiatalember, nem tudod, hol találom Cassio ezredest?
 BOHÓC Cassiót?

DESDEMONA Eltaláltad.
 BOHÓC Isten őrizz, hogy eltaláljam!
 DESDEMONA Miért?

BOHÓC Mert ha valaki eltalálja Cassiót, akkor meghal szegény.

DESDEMONA Ugyan már! Azt áruld el, hol a szállása!

BOHÓC Nem árulok el semmit; nem vagyok én áruló.

DESDEMONA Én csak azt kérdeztem, hol a szállása. Hol alszik?

BOHÓC Ha megmutatnám, hogy itt alszik meg ott alszik, akkor az ördögöt festeném a falra, márpedig az ördög nem alszik. Egyébként pedig halvány gőzöm sincs, hol a szállása.

DESDEMONA És azt nem lehetne, hogy megkérdezed, és amikor okosabb lettél, megmondod nekem?

BOHÓC Tűvé teszem érte Ciprust, és ha már tű, beledöföm a fenekébe.

DESDEMONA Légy szíves, keresd meg Cassiót; hívd ide; mondd meg neki, hogy meggyőztém az ügyében az uramat, és hogy remélem, minden jóra fordul.

BOHÓC Ez a szokatlan és bonyolult manóver lehet, hogy meghaladj a képességeimet, na de próbáljuk meg. *(El)*

DESDEMONA Hol vesztettem el azt a kendőt,

Emilia?

EMILIA Nem tudom, asszonyom.

DESDEMONA Inkább erszényem veszett volna el, tele pénzzel! Habár az én Othellóm nem gyanakvó, s egy ilyen semmiségért nem féltékeny, de ha észreveszi, még rosszra gondol.

EMILIA Nem féltékeny?

DESDEMONA Hogy ő? Szülőföldjén a nap kiszivta véréből e mérget!

EMILIA Ott jön!

DESDEMONA Addig nem hagyom békén, míg ide nem hívja Cassiót. –

Jön Othello

OTHELLO Hogy vagy, Othello?
 Jól, kedves asszonyom. *(Félre)* – Nehéz a színlelés! – S te, Desdemona?

DESDEMONA Jól, kedves uram.

OTHELLO Add a kezedet! – Nyirkos, izzad!

DESDEMONA Nem szárította ki a vénség és a gond még.

OTHELLO Termékenységre és csapongó szívre vall. Forró és nyirkos kéz! Bőjtöt, imát és teljes elzárkózást követel! Több szigort! Több lelkigyakorlatot! Egy ifjú, buja ördög van e kézben, és gyakran harcra kel! Jóságos ez a kéz, bőkezű kéz!

DESDEMONA Ezt joggal mondhatod: ez a kéz adta oda szívemet.

OTHELLO Szabad kéz! Rég a szív adott kezet;

DESDEMONA új címerünkön kéz van szív helyett! Erre mit mondjak? Inkább váltsd be az ígéreted!

OTHELLO Mit ígértem, te csirke?

DESDEMONA Hívtam Cassiót, hogy beszéljen veled.

OTHELLO Erős és kínzó nátha tört ki rajtam; add ide kendődet!

Tessék, uram!

DESDEMONA Azt, amit én adtam!

De az nincs.

OTHELLO Nincs?!

DESDEMONA Nincs nálam.

Az nagy hiba.

OTHELLO Ezt a kendőt anyámnak Egyiptomban egy varázslóasszony adta, aki gondolatot olvasni is tudott.

Azt mondta anyámnak, hogy ez a kendő vonzóvá teszi őt, s végképp hozzáköti apámat; ám ha elveszíti

vagy másnak adja: meg fog undorodni tőle apám, s magát más nő után veti.

Anyám halálos ágyán nekem adta, mondván: ha feleségül veszek egy nőt,

adjam neki. Megtettem. Úgy vigyázz rá,

mint két szemedre! Elveszíteni

vagy másnak adni szörnyű bajt okoz,

mely pusztulásba visz.

DESDEMONA És ez lehet?

OTHELLO Ez így igaz; varázs van beleszöve;

egy szent Szibilla műve, aki kétszáz

ízben látta, hogy körbejár a Nap;

próféta-hévvél szötte, és a selymét

szentelt hernyók adták, s oly múmiából

készült festéke, mely szüzek szívével

volt bebalzsamozva –

DESDEMONA Tényleg? Igaz?

OTHELLO Nagyon is igaz; így hát jól vigyázz rá!

DESDEMONA Bár sose láttam volna azt a kendőt!

OTHELLO Micsoda?

DESDEMONA Mért beszélsz kapkodva és vadul?

OTHELLO Elveszett? Eltűnt? Odavan? Beszélj!

DESDEMONA Ég óvjon minket!

OTHELLO Mit mondasz? Mi van?

DESDEMONA Nem veszett el; de hogyha mégis?

OTHELLO Mi?

DESDEMONA Mondom, hogy nem veszett el!

OTHELLO Hozd ide,

DESDEMONA mutasd!

DESDEMONA Hozhatnám, de nem akarom!

Ez csak egy trükk, hogy eltereld figyelmem

kérésemről. Vedd vissza Cassiót!

OTHELLO Hozd a kendőt; rossz előérzetem van.

DESDEMONA Dehogy! Dehogy!

Jobb embered sosem lesz Cassiónál.

OTHELLO A kendőt!

DESDEMONA Nem! Cassióról beszéljünk!

OTHELLO A kendőt!

DESDEMONA Ő a sorsát mindig a

te jóindulatodra alapozta!

Együtt vállalt veled veszélyt –

OTHELLO A kendőt!

DESDEMONA Te tehetsz róla, esküszöm!

OTHELLO El innen! *(El)*

EMILIA Ő ne volna féltékeny?

DESDEMONA Még sosem

láttam ilyennek őt.

E kendőnek varázsereje van.

Boldogtalanná tesz, hogy nem találom.

Egy vagy két év, míg egy férfit kiismersz.

Ők csak gyomrok, mi csak étel vagyunk;

nyelnek minket mohón, s ha jóllakattuk őket,

kihányanak. – Nézd! Cassio meg a férjem!

EMILIA

Jön Jago és Cassio

JAGO Nincs más utad, csak őrajta keresztül.

Íme, a jó alkalom: rajta, sürgesd!

DESDEMONA
CASSIO

Hogy vagy, jó Cassio? Mi újság?
A régi kérdés, asszonyom: könyörgök,
hogy hathatós közbenjárásod által
visszanyerjem férjed szeretetét,
aki mellett legtisztább szívvel állok.
Kérlek, ügyem ne húzódjék tovább!
Ha vétkem súlya oly halálos,
hogy sem régi szolgálatom,
sem jelenlegi lelkifurdalásom,
sem jövőben várható érdemem
a parancsnok kegyét nem szerzi vissza,
akkor hadd tudjam biztosan; az is jó.
Magamra öltöm a kényszerű belenyugvást,
más úton koldulok alamizsnát a sorstól.
DESDEMONA
Ó jaj, háromszor nemes Cassio!
Pártfogásom szava most hamisan szól;
uram nem uram; rá sem ismerék,
ha úgy változik arca, mint kedélye.
Úgy segítsen a Szentlélek, ahogy
minden erőmmel szót emeltem érted,
s nyílt szavam miatt céltáblája lettem
haragjának! – Kicsit még légy türelmes.
Amit tehetek, azt megteszem, s többet is,
mint mernék magamért. Ennyi legyen elég most.
Urunk dühös?

JAGO
EMILIA

Épp most ment innen el,
és valóban, erősen nyugtalan volt.
JAGO
Hogyhogy dühös? Én láttam őt az ágyúk
tűzében, amely szétszaggatta és
a levegőbe szórta katonáit,
és mint az ördög, úgy ragadta el
mellőle édes öccsét – s most dühös?
Ennek nagy oka van! Megyek, utánanézek.
DESDEMONA
Valami nagy baj van, ha ő dühös.
Beszélj velem!

Jago el

– Valami államügy;
vagy Velencéből jött egy utasítás,
vagy itt helyben kerültek napvilágra
titkos ügyek, és ez kavarta így fel.
A férfiak ilyenkor semmisségek
miatt veszekszenek, habár komoly a céljuk.
Ez már csak így van; mert ha fáj az ujjunk,
és fáj az ép tagoknak is.
A férfiak – tudjuk – nem istenek,
s nem kell oly gyöngédséget várni tőlük,
mint a menyegzőn. Emilia, szidj meg:
oly rossz katonája voltam neki,
hogy hibáztattam őt bosszúsága miatt.
De már látom: lelkem hamis tanú,
és hiba volt vádolnom őt.
EMILIA
Adná az Ég, hogy államügy legyen,
mint monddod, és ne féltékeny, sötét vád,
mely ellened irányul.

DESDEMONA
EMILIA

Irgalmas Ég! Nem adtam rá okot!
A féltékenyek nem törődnek ezzel;
ők nem az ok miatt féltékenyek,
hanem mert féltékenyek. Ez a szörny
magát nemzette és magát szüli.
DESDEMONA
Nagy Ég, óvd Othello szívét e szörnytől!
EMILIA
Amen, úrnóm.
DESDEMONA
Megkeresem. Uram, maradj közelben,
s ha lesz alkalom, szólok ügyedért
férjemnek, és be fogok vetni mindent.
CASSIO
Úrnóm, alázatosan köszönöm.

Desdemona és Emilia el. Jön Bianca

BIANCA
CASSIO

Hát itt vagy, kis barátom, Cassio!
Te meg mért nem vagy otthon?
Mi újság nálad, gyönyörű Biancám?
Hidd el, drágám, épp hozzád készülődtem!
BIANCA
S én a te szállásodra, Cassio.
Egy hétre eltűnsz? Hét éjszaka, hét nap,
nyolcszor húsz óra – csupa olyan óra,
mikor a kedves nincs velem: unalmas!
Fárasztó számolás!
CASSIO
Ne haragudj, Bianca,
nemrég egy súlyos gond rám nehezült,
de majd kevésbé nyomasztó napokban
bepótolom a fájdalmas mulasztást.

Odaadja Desdemona kendőjét a lányának

BIANCA

Hímezz nekem ilyet!
Jaj, Cassio,

CASSIO

honnét van ez? Látom, van új barátod!
Most már értem, hogy miért hanyagolsz el!
Így van vagy nincs? Na jó, na jó!

Ugyan már!
Hitvány gyanúdat az ördög szájába tömd,
ahonnan szedted! Féltékeny rögeszméd,
miszerint emlék egy hölgytől a kendő,
alaptalan, drágám.

Akkor kitől van?
Nem tudom, édesem. A szobámban találtam.
Szép a hímzés; mielőtt visszakerik
– mert kéri majd –, másolatot szeretnék.
Csináld meg, kérlek, és most hagyj magamra!
Hagyjalak magadra? Miért?
Nem mintha nem szeretnék –
De épp
arról van szó, hogy nem szeretsz!
Szépen kérlek, kíséj el egy kicsit,
s mondd meg, hogy jössz-e hozzám éjszaka!
Csak nagyon kicsit kísérek el,
mert itt várok; de majd meglátogatlak.
Ez jó lesz. Én ennyivel megelegszem.

Mindketten el

IV. felvonás

I. jelenet

*Ciprus, várudvar
Jön Othello és Jago*

JAGO
OTHELLO

Te úgy hiszed?
Jago, mit hiszek úgy?
JAGO
De hisz egy titkos csók –
OTHELLO
Érzéki csók,
nem ám udvarias köszöntés!
JAGO
Vagy meztelenül feküdték az ágyban,
sokáig, s ez nem jelent semmi rosszat?
OTHELLO
Ágyban, meztelenül, s nem tenni semmi rosszat?
Ez ördögöt sértő képmutatás!
Ki erényes és így tesz, azt az ördög
kísérti, és ő kísérti az Istent.
JAGO
Na jó, nem történt semmi köztük.
Akkor ez csak egy kicsi botlás.
De ha én egy kendőt adok a nőmnek –
Akkor mi van?
OTHELLO
Akkor, uram, a kendő az övé,
és odaadhatja más férfinak.
OTHELLO
De az övé a becsülete is!
Azt is odaadhatja másnak?
JAGO
A becsület nem kézzelfogható:
lehet, hogy annak is van, akinek nincs;
de egy kendő –
OTHELLO
Nagy Ég! Legszívesebben
elfelejteném azt a kendőt!
Azt mondtad – jaj, úgy kering a fejemben,
mint haldokló házánál dögmadar –,
azt mondtad, Cassiónál van a kendőm.
JAGO
Na és aztán?
OTHELLO
Nem jó, ha nála van.
JAGO
És ha
láttam, hogy Cassio ártott neked?
Vagy hallottam? Mert van olyan gazember,
ki elszánt udvarlással megkap egy nőt,
vagy a nő felkínálkozik neki,
s ő leteperi vagy hozzásimul,
de aztán nem fogja be száját,
és kifecsegi.
OTHELLO
Mondott valamit?
JAGO
Mondott, uram, de légy nyugodt, csak annyit,
amennyit úgyis letagad.
OTHELLO
Mit mondott?
JAGO
Azt, hogy összejött –
De nem, mégsem tudom.
OTHELLO
Mit? Mit?
JAGO
Lefeküdt –
OTHELLO
Vele?
JAGO
Vele vagy mellé, ahogy jobban tetszik.
OTHELLO
Lefeküdt vele! Lefeküdt mellé! Ha rajta feküdt, az rajtakapás! –
Vele! Mellé! Rajta! – Undorító! – Kendő! Beismerés! Kendő! – Vallja be,
aztán lógni fog a gazember! – Először lógni fog, aztán vallja be! – Remeg
mindenem! A természet ok nélkül nem fordul ilyen sötét szenvedélybe!
– Nem a szavaktól remegek ennyire! – Fúj! Orrok! Fülek! Ajkak! – Le-
hetséges ez? – Beismeri? Kendő? Pokol! (*Elájul*)
JAGO
Dolgozz, méreg, végezd a munkád!

Egy hiszékeny hülyét könnyű becsapni,
és sok tiszta nőt, a legjobbat is,
szégyenfelt ér ártatlanul. – Nocsak!
Uram! Kedves uram! Othello!

Jön Cassio

Mi újság, Cassio?

CASSIO
JAGO

Mi történt?
Epilepsziás rohamot kapott!
Ez most a második; volt egy már tegnap is.
Dörzsöld a halántékát!

CASSIO
JAGO

Isten őrizz!
Hagyni kell, míg elmúlik a roham,
mert különben habzik a szája, és
őrjöngeni fog. Nézd, már kezd mozogni.
Húzódj félre egy kis időre! Mindjárt
magához tér, s ha innen távozik,
beszédem lesz veled egy fontos ügyben. –

Cassio el

Hogy vagy, jó uram? Hogy van a fejed?
Gúnyolódsz?

OTHELLO
JAGO

Gúnyolódní? Esküszöm, nem!
Bár férfiként viselnéd sorsodat!
Egy férfi agancsával: szörny és vadállat!
Ha így van, sok vadállat él
egy nagy városban, és sok szörny lakos.
Bevallotta?
Viselkedj férfiként!
Hisz minden felszarvazott hím veled
együtt húz ígát: milliók fekszenek
sajátjuknak hitt ágyon, melybe mások
is henteregték már! Te jobban állsz.
Ördögi aljasság, pokoli csúfság
ringyót csókolni a hitvesi ágyban,
s azt hinni, hogy egy tiszta nő. – De nem! –
Hadd tudják a dologról, s ha tudom,
én mi vagyok, azt is tudom, hogy ő mi.
Bölcs vagy, az biztos.

OTHELLO
JAGO

Állj félre kicsit;
légy türelmes egy bizonyos határig!
Míg hevertél bánattól leterítve
– ami nem illik ilyen férfihoz! –,
Cassio itt járt; én kimagyaráztam
ájulásonkat, s kértem, menjen innét,
de később jöjjön vissza, és beszéljünk.
Azt mondta: jól van. Bújj el, és figyeld
a sok fintort, a gúnyt, a megvetést,
ami az egész arcára kiül,
mikor ismét elmondatom veled,
hogyan, mikor, hol, hányszor és mióta
lett és lesz feleséged az övé.
Figyeld a gesztusait! Légy türelmes,
különben tébolyultnak tartalak,
nem pedig férfinak.

OTHELLO

Hallod-e, Jago:
én a türelem bajnoka leszek,
de véres bajnok, hallod-e!

JAGO

Helyes;
mindennek megvan az ideje. – Bújj el!

Othello félrehúzódik

Cassiót Biancáról kérdezem majd;
ez a lány vágyait árulja, hogy
kenyeret és ruhát vegyen. Szegény teremtés,
imádja Cassiót. A szájha kínja:
sok férfit ő szédít, egy pedig őt.
Ha róla hall Cassio, nevetésben
fog kitörni azonnal. – Már jön is!

Cassio visszajön

Ő vigyorog, Othello meg dühöng majd,
s bárgyú féltékenysége félreérti
szegény Cassio mosolyát s vidám
viselkedését. – Hogy vagy, ezredes?

CASSIO

Rosszul, mert te megadod azt a rangot,
melynek hiányába belehalok.

JAGO

Kérleld még Desdemonát, s megkapod majd. –
Persze, ha Biancán múlna a kérés,
gyorsabban menne!

CASSIO
OTHELLO
JAGO

Szegény kis giliszta!
Tessék! Máris nevet!
Nincs még egy nő, ki férfit így szeretne.

CASSIO
OTHELLO
JAGO
OTHELLO

Szegény pondró! – Igen, tényleg szeret.
Nem tagadja; s még nevet is a dolgon!

JAGO

Figyelj, Cassio –
Most csikarja ki
a vallomást! Gyerünk! Gyerünk! Mi lesz már!
Azt terjeszti rólad, hogy elveszed
feleségül. Valóban ez a terved?

CASSIO

Hahaha!
OTHELLO Vered a melledet, szájhős olasz?

CASSIO Hogy elvegyem? Őt? Egy hivatásost? Kérlek, egy kicsit jobban bíz-
zál az eszemben, és ne gondold, hogy ennyire hülye vagyok. Hahaha!

OTHELLO Jó, jó, jó, jó. Nevesetek csak!

JAGO De tényleg azt beszélük, hogy elveszed feleségül.

CASSIO Kérlek, mondj igazat!

JAGO Utolsó gazember vagyok, ha nem igaz.

OTHELLO Megbélyegeztél?! Na jó!

CASSIO Ezt a kis majom csak úgy bebeszélte magának; a saját szerelme
és rajongása miatt hiszi, hogy elveszem; én ilyesmit nem ígértem neki.

OTHELLO Jago mutatja, hogy Cassio most kezdi a titkos történetét.
CASSIO Már az előbb is itt volt; folyton üldöz. A minap a tengerparton be-
szélgetek néhány velenceivel, és ez a kis vacak csak jön, csak jön, és egye-
nesen a nyakamba csimpaszkodik.

OTHELLO Így sóhajt: „Ó, drága Cassio...”; a mozdulatok ezt sugallják!

CASSIO Így lóg és csüng és bög a nyakamban; így húz és ráncigál; hahaha!

OTHELLO Épp azt meséli, hogyan ráncigálta be őt Desdemona az én há-
lószozámba. Ó! Látom az orrodát, de azt a kutyát még nem, amelyik elé
odavetem!

CASSIO Szakítanom kell veled.

JAGO Itt és most! Nézd, éppen erre jön.

CASSIO Ez is egy görény, csak éppen be van illatosítva.

Jön Bianca

Mit jelentsen, hogy folyton üldözöl?

BIANCA Üldözzön téged az ördög és a kárhozat! Mit jelentsen az a kendő,
amit az előbb ideadtál nekem? Jó hülye voltam, hogy elfogadtam. Más-
soljam le a mintát? Olyasmiről, amit állítólag a szobádban találtál, és azt
sem tudod, hogy ki hagyta ott? Ez egy másik barátnőd ajándéka, és én
másoljam le a mintáját? Nesze, add oda a kurvádnak! Akárhonnet szed-
ted, én le nem másolom! (El)

JAGO Menj utána! Menj utána!

CASSIO Esküszöm, muszáj; máskülönben hazáig engem fog szidni.

JAGO Nála vacsorázol?

CASSIO Igen, szeretnék.

JAGO Hát jó. Remélem, látlak még, mert nagyon szeretnék beszélni veled.

CASSIO Kérlek, gyere te is fel hozzám. Ugye, eljössz?

JAGO Menj már, egy szót se többet!

Cassio el

OTHELLO (előrelép) Hogy öljem őt meg, Jago?

JAGO Láttad, hogy nevetett a saját gaztettén?

OTHELLO Ó! Jago!

JAGO És láttad a kendőt?

OTHELLO Az enyém volt?

JAGO Persze, hogy a tiéd volt; és láttad, mennyire becsüli Cassio azt a bo-
lond nőt, aki a feleséged? Ó neki adta a kendőt, az meg rögtön tovább-
adta a kurvájának.

OTHELLO Kilenc évig gyilkolnám a gazembert! – Egy ilyen finom nő! Szép
nő! Édes nő!

JAGO Na ezt sürgősen felejtse el!

OTHELLO Jaj, dögöljön meg, rohadjon meg, kárhozzon el még ma este;
mert nem élhet tovább. A szívem kővé vált: ha ráütök, megsebzí a ke-
zemet. Jaj, a világnak nem volt ennél édesebb teremtménye; egy császár
oldalán is feketett volna, és irányíthatta volna tetteit!

JAGO Nem! Ne így állj hozzá!

OTHELLO Fel kell akasztani! Meg is teszem, csak előbb elmondom, mi-
féle nő. Olyan gyönyörűen tud varrni! Csodálatosan zenél! Úgy énekel,
hogy attól még egy medve is megszelídül! Olyan okos! És olyan szelle-
mes!

JAGO Annál rosszabb!

OTHELLO Ó, ezerszer és ezerszer! És olyan gyöngéd természetű!

JAGO Túlságosan is gyöngéd.

OTHELLO Hát az biztos. De mégis, milyen nagy kár érte, Jago! Ó, Jago, jaj,
kár érte, Jago!

JAGO Nahát, ha annyira rajongsz a romlottságáért, váltsd ki neki az
iparúzési engedélyt; mert ha téged ennyire nem érdekel, akkor senki-
nek semmi köze hozzá.

OTHELLO Ízekre vagdalom! Fölszarvazott!

JAGO Hát igen, az a romlott vére neki.

OTHELLO A saját katonámmal!

JAGO Velejéig romlott.

OTHELLO Adj valami mérget, Jago, még ma estig; nem fogok veled vitat-
kozni, nehogy a teste és a szépsége megint elvegye az eszemet. Még ma
estig, Jago!

JAGO Ne méreggel csináld; fojtsd meg az ágyban; méghozzá abban az ágy-
ban, amit bemocskolt.

OTHELLO Jó, jó; ez a jogorvoslat tetszik nekem; nagyon jó.
JAGO És ami Cassiót illeti, őt bízd rám; éjfélig megtudod a hírt.
OTHELLO Nagyszerű! –

Kintről trombitaszó

JAGO Milyen trombita ez?
Nyilván velencei. Ez Lodovico,
a dózse küldte, s vele Desdemona.

Jön Lodovico és Desdemona, kísérettel

LODOVICO Isten megáldjon, hős tábornokom!
OTHELLO Szívből kívánom neked ugyanezt!
LODOVICO A dózse és a tanács üdvözlő! *(Átad egy levelet)*
OTHELLO Üdvözlöm akaratok hordozóját. *(Megcsókolja
a levelet, felbontja és olvassa)*

DESDEMONA És mi hír, Lodovico, jó rokon?
JAGO Nagyon örülök, hogy látlak, uram:
Isten hozott itt Cipruson!

LODOVICO Köszönöm szépen. – S hogy van Cassio?
JAGO Életben van, uram.

DESDEMONA Kenyértörés van közte és uram
között; de te még helyrehozhatod.

OTHELLO Biztos vagy ebben?
DESDEMONA Tessék, uram?
OTHELLO *(olvass)* „S ha ezt elmulasztod megtenni, akkor...”
LODOVICO Nem hozzád beszél: a levélbe mélyed.
Összezdörtült urad és Cassio?

DESDEMONA Jaj, nagyon! Próbálok békíteni
őket, hiszen szeretem Cassiót.
OTHELLO Szakadna le az ég!

DESDEMONA Uram!
OTHELLO Megtébolyultál?

DESDEMONA Ó most haragszik?
LODOVICO Talán a levél

miatt; azt hiszem, hazarendelik,
és Cassiót ültetik a helyére.
Hát ennek örülök.

DESDEMONA Tényleg?!
OTHELLO Uram?

DESDEMONA Örülök, hogy benned lakik a téboly!
OTHELLO De miért, édes Othello?

DESDEMONA Te ördög! *(Megüti)*
LODOVICO Ezt nem érdemeltem meg.

LODOVICO Jó uram,
ezt Velencében senki sem
hinné el, bár esküdni kész vagyok,
hogy láttam. Ez már több a soknál!
Engeszteld ki, hiszen sír.

OTHELLO Ördög! Ördög!
Ha női könnyből élne a világ,
minden cseppjéből krokodil születne!
Takarodj!

DESDEMONA Megyek, mert csak bántanálak. *(Indul kifelé)*
LODOVICO Igazán engedelmes feleség!

OTHELLO Könyörgök, jó uram, hívd vissza őt!
DESDEMONA Asszony!

DESDEMONA *(visszafordul)* Uram?
OTHELLO Mit akarsz tőle? Tessék!

LODOVICO Kicsoda? Én?
OTHELLO Te kérted, hogy fordítsam vissza őt;
ő fordul, és forog, és így tovább;
és újra fordul, s tud sírni sokat,
és engedelmes, nagyon engedelmes,
ahogy mondtad. – Tessék, folytasd a sírást! –
Ami az ügyet illeti, uram
– festékekkel mázolt szenvedés! –,
hazarendelt a dózse. – Takarodj!
Majd küldök érte! – A parancsnak
szót fogadok, és visszatérek
Velencébe. – Túnés! Hordd el magad!

Desdemona el

LODOVICO Helyemre Cassio kerül. – Ma este
szeretném, hogyha együtt vacsoráznánk;
köszöntlek Cipruson! – Kecskék és majmok! *(El)*

LODOVICO Ez az a derék tábornok, akit
a tanács alkalmasnak ítél
minden feladatra? Ez volna az
a természet, melyet a szenvedély
sosem ráz meg? Melynek szilárd érényét
nem horzsolta, nem hasította fel
Remény lándzsája vagy Véletlen lövedéke?
Nagyon megváltozott.

JAGO Ép az esze? Semmi baj a fejével?
LODOVICO Olyan, amilyen; nem bírálhatom.

LODOVICO
JAGO

LODOVICO

JAGO

LODOVICO

Mindketten el

*Terem a várban
Jön Othello és Emilia*

OTHELLO Szóval, nem láttál semmit.
EMILIA Nem is hallottam, nem is gyanítottam.
OTHELLO De hisz együtt láttad őt Cassióval!
EMILIA Nem láttam semmi rosszat, és beszédjük
minden szavát hallottam pontosan.
Hát nem sugdolódtak?

EMILIA Soha, uram.
OTHELLO Nem küldtek ki a szobából?

EMILIA Soha!
OTHELLO Hogy hozz egy kesztyűt, fátylat, legyezőt
vagy más holmit?

EMILIA Soha!
OTHELLO Ez érdekes.

EMILIA Lefogadom, s lelkem legyen a tét,
hogy ő becsületes. Ha mást hiszel,
űzd el gyanúd, mely szíved mérgezi.
A gazember, ki ezt füledbe súgta,
hason csússzon, s egyen port, mint a kígyó!
Ha Desdemona nem becsületes,
és nem hű, akkor boldog férfi sincs;
mert még legtisztább feleségük is
oly mocskos, mint a rágalom!
OTHELLO Hívd ide! Menj!

Emilia el

Szépen beszél, de rossz kerítőnő, aki
ennyit se mond. – Egy ravasz kurva ez!
Aljas titkok raktára, kulcsa; mégis
láttam, hogy térden áll, és úgy imádkozik.

Visszajön Emilia Desdemonával

DESDEMONA Mit óhajtasz, uram?
OTHELLO Gyere ide, te csirke!

DESDEMONA Mit parancsolsz?
OTHELLO Nézz a szemembe!
Hadd lássam a szemed!

DESDEMONA Mi ez az agyrem?
OTHELLO *(Emiliához)* Madám, tedd, amit tenni kell ilyenkor:
a párocskát hagyd magára, az ajtót
csukd be, s ha bárki jön, krákoj, köhögj!
Úzd az ipart! Úzd az ipart! Na túnés!

Emilia el

DESDEMONA Könyörgök, mit jelent ez a beszéd?
Látom, hogy düh van a szavadban,
de azt nem látom, hogy miért!

OTHELLO Mi vagy te?
DESDEMONA A feleséged, uram,
a te becsületes, hűséges feleséged.
OTHELLO Esküdj meg rá: így kárhozatra jutsz majd!
Olyan vagy, mint egy angyal, és az ördög
félne zsákmányul ejteni, ezért
légy kétszeresen is elkárhozott:
esküdj meg rá, hogy tiszta vagy!
DESDEMONA Az Ég jól tudja azt!

OTHELLO Az Ég jól tudja azt,
hogy hűtlen vagy, mint a pokol!
DESDEMONA Kihez hűtlen, uram? Kivel? Hogyan?
OTHELLO Desdemona! Kifelé! Kifelé!
DESDEMONA Jaj, szörnyűséges nap! Uram, miért sírsz?
ÉN vagyok a könnyeid okozója?
Ha arra gyanakszol, hogy mostani
visszahívasod mögött az apám áll,

ne rám neheztelj: ő rosszakaród lett, de éppígy rosszat akar nekem is. Ha az Ég gyötrelemmel sújtana, szegényt, bajt zúdítván csupasz fejemre, ha szájamig érne a nyomorúság, ha fogoly lennék, és szertefoszolna végső reményem, akkor is találnék lelkemben egy csepp türelmet; de jaj, a megvetésnek céltáblája lenni, hogy ujjal mutogassanak felém; még ezt is elviselném; jó, nagyon jó. De ott, ahol szívem kincseit őrzöm, ahol élnem kell, vagy nem lehet élnem, a forrás, melyből életem folyója ered, ha az elapad vagy kiszárad, vagy betemetik, vagy ciszterna lesz, ahol rothadt varangyok párzanak – Sápadj el, Türelem, te rózsás ajkú angyal, mert a kegyetlen poklot látod itt!

DESDEMONA Uram, remélem, hűségesnek ítélsz.
OTHELLO Hajaj! Mint vágóhídon döglegyet, mely petét rak, s közben már párzik is. Te dudva!

DESDEMONA Oly gyönyörű vagy, úgy illatozol, hogy belesajdulnak érzékeim!
OTHELLO Bár ne születél volna meg!
DESDEMONA Mi rosszat tettem akaratlanul?
OTHELLO Azért készült ez a tiszta papír, hogy ráírják: „te kurva”? Hogy mi rosszat? Hogy mit tettél? Te utca rongya, te! Fűtött kemenceként lángolna arcom, s a szemérem salakká égne ki, ha szólnék dolgaidról! – Hogy mi rosszat? Az Ég befogja orrát, és a Hold kialszik, és a züllött Szél, aki megcsókolgat minden szembejövőt, behúzódik a Föld mély barlangjaiba, csak rólad ne halljon! – Még hogy mi rosszat? Te pimasz ringyó!

DESDEMONA Az Égre, ne bánts!
OTHELLO Nem vagy ringyó?
DESDEMONA A keresztvízre, nem!

Ha az nem tesz ringyóvá, hogy megőrzöm ezt az edényt az én uramnak úgy, hogy más nem érintheti: akkor nem vagyok az. Nem vagy kurva?

OTHELLO Üdvösségemre, nem!
DESDEMONA Lehetséges ez?
OTHELLO Ó, bocsásson meg az Ég!
DESDEMONA Úgy én kérek bocsánatot:
OTHELLO azt hittem, te vagy az a dörzsölt velencei kurva, akit Othello elvett feleségül! – Hé, madám, aki ellentéte vagy Szent Péternek, te pokol kapuőre!

Visszajön Emilia

Te, te, igen, te!
Végeztünk egymással; itt a jutalmad. Tégy lakatot az ajtóra s a szádra! (El)
EMILIA Jaj, mit forgat fejében ez az ember? Hogy vagy, asszonyom? Jól vagy, édes úrnőm? Hogy vagyok magamnál.
DESDEMONA Jó asszonyom, mi baja az uramnak?
EMILIA Hogy kinek?
DESDEMONA Az uramnak, asszonyom.
EMILIA Ki az urad?
DESDEMONA Az, aki a tiéd.

Nekem nincs uram, és ne kérdezősködj: nem tudok sírni, és ha válaszolnék, sírnom is kellene! Ma éjszakára, kérlek, a nászi lepedővel ágyazz, és hívd ide a férjedet!

EMILIA Ez tényleg komoly változás! (El)
DESDEMONA Helyes! Így kell velem bánni! Helyes! Mit követtem el, hogy egy kis hibám ily szörnű gyanút keltett benne föl?

Visszajön Emilia, Jagóval

JAGO Mit kívánsz, úrnőm? Mi történt veled?
DESDEMONA Nem tudom elmondani. A tanító a kisgyermeket szelíd eszközökkel s könnyű feladatokkal neveli. Így kellett volna tennie, ha dorgál, mert dorgálásnál több nem jár nekem.

JAGO Mi a baj, asszonyom?
EMILIA Jaj, az urunk lekurvázta szegényt, s annyi gyalázkodást szórt a fejére, hogy azt nem bírja tiszta szív. Jago, szerinted az vagyok?

DESDEMONA Mi vagy, te szép hölgy?
JAGO Amit ő mond, hogy mondott rám Othello.
DESDEMONA Azt mondta rá, hogy kurva! Még a részeg koldus se mond a nőjének ilyet!
EMILIA Mért tette ezt?

JAGO Nem tudom, de tényleg nem vagyok az!
DESDEMONA Ne sírj, ne sírj! Micsoda egy nap!
JAGO Azért fordult el annyi sok nemes kérőjétől, apjától, városától, övétől, hogy kurvának nevezzék?
EMILIA Hát nem sírni való? Nyomorú balszerencsém!

DESDEMONA Átkozd meg őt ezért! Hogy jut ilyen furcsaság az eszébe?
JAGO Tudja az Ég!

DESDEMONA Akasszanak fel,
EMILIA ha nem valami aljas kurafi, egy törtető, rágalmazó gazember, egy cselszövő, csaló szemét eszelte ki e hazug mocskolódást, mert előléptetését remél. Akasszanak fel, ha nem így van!

JAGO Ez lehetetlen! Pfu! Nincs ilyen ember!
DESDEMONA Ha mégis van, az Ég bocsásson meg neki!
EMILIA Kötelet neki! Pokol rága csontját! Hogy kurva volna? Ó?! Udvaroltat magának? Kivel? Mikor? Hol? Hogy? Milyen eséllyel? Othellót becsapta egy rongy gazember, egy szarházi, rühes csirkefogó! Nagy Ég! Leplezd le az ilyen bitangot, s adj minden tisztességes kézbe ostort, hogy kergesse a meztelen csibész keresztül-kasul végig a világon! Fékezd a nyelved!

JAGO Folyjon ki a szeme! Ilyen strici
EMILIA hitette el veled is bizonyára, hogy a tábornokkal megcsaltalak! Te bolond vagy! Eredj már!

JAGO Jó Jago, mit tegyek,
DESDEMONA hogy uram szeretetét visszanyerjem? Menj hozzá, jó barát, mert nem tudom, miért vesztettem el. Itt térdel: ha valaha megsértettem szerelmét, akár tetteiddel, akár gondolattal, vagy ha szemem, fülem vagy bármi más érzékem örömet lelt rajta kívül, ha nem szerettem vagy nem szeretem, vagy nem eléggé fogom őt szeretni – habár most nyomorultul eltaszított! –, úgy soha boldog ne legyek. A durvaság sokra képes; az ő durvasága talán kioltja életem, de szerelmemet nem rendíti meg! Én ezt nem tudnám kimondani: „kurva”; undorít, ahogy kiejtem e szót, de akkor sem csinálnám, ha a föld minden kincse lenne a jutalom!

JAGO Nyugodj meg! Ez nála csak hangulat. Férjedet bántják az államügyek, s ezért veled veszekszik.

DESDEMONA Ha erről van szó –
JAGO Erről, higgy nekem!

Trombiták hangja kintről

Halljátok?
A trombitászó vacsorára hív:
a velenceiek itt vacsoráznak.
Eredj csak. Ne sírj! Minden jóra fordul!

Desdemona és Emilia el. Jön Rodrigo

JAGO Mi a helyzet, Rodrigo?
RODRIGO Nem hinném, hogy tisztességesen viselkedsz velem.
JAGO Hanem? Épp az ellenkezője?
RODRIGO Mindennap lerázol a tanácsaiddal, Jago. Úgy rémlik, hogy inkább távol tartod tőlem a kedvező lehetőségeket, a leghalványabb reménysugár nélkül. Ezt már tovább tényleg nem bírom, és nem fogom békésen túrni azt, amit eddig elszenvettem bolond fejjel.

JAGO Meghallgatnál, Rodrigo?
RODRIGO Hitemre, már így is eleget hallgattalak; mert a szavaid és a tetteid köszönő viszonyban sincsenek egymással.

JAGO Jogtalanul vádolsz.
 RODRIGO Nagyon is jogosan. Mindenemet elherdáltam. Az ékszerek, amiket veled küldtem Desdemonának, egy apácát is megrontottak volna... félig. Azt mondtad, hogy megkapta őket; gyors ismeretség és siker lehetőségével biztattál; de semmi sem történt.
 JAGO Jól van, eredj már; nagyon jól van.
 RODRIGO Nagyon jól van, eredj már; nem eredeek, és nincs nagyon jól. Becsületszavamra, ez egy nagyon aljas dolog. Kezdem látni, hogy be vagyok palizva.
 JAGO Nagyszerű.
 RODRIGO Ez egyáltalán nem nagyszerű. Leleplezem magamat Desdemona előtt! Ha visszaadja az ékszereimet, akkor felhagyok az udvarlással, és megbánom a törvénytelen próbálkozását; de ha nem, akkor biztos lehetsz benne, hogy elégtételt veszek rajtad!
 JAGO Ahogy monddod.
 RODRIGO Úgy mondom, ahogy cselekedni akarok és fogok.
 JAGO Na most már látom, hogy van benned vérmérséklet, úgyhogy mostantól sokkal jobb véleményem van rólad, mint valaha is volt. Add a kezed, Rodrigo; nagyon is jogos kifogást tettel ellenem; na de nyomatékosan kijelentem, a lehető legcélravezetőbben intéztem az ügyedet.
 RODRIGO Nem úgy néz ki a dolog.
 JAGO Elismerem, hogy nem úgy néz ki a dolog, és a gyanúból nem hiányzik az ész meg az ítélőképesség. Na de, Rodrigo, ha mindez megvan benned, amit sokkal inkább elhiszek rólad, mint valaha is, úgy értem, ha van benned akaraterő, bátorság és határozottság, akkor ma éjjel mutasd meg; és ha holnap éjjel nem élvezheted Desdemonát, akkor árulással vagy cselszövésessel tégy el láb alól.
 RODRIGO Na jó, mi az? Valami értelmes és átlátható dolog?
 JAGO Az a helyzet, hogy jött egy különleges utasítás Velencéből, és az van benne, hogy Cassio kerüljön Othello helyére.
 RODRIGO Ez igaz? Hát akkor Othello és Desdemona visszamegy Velencébe.
 JAGO Á, nem! Othello hazamegy Afrikába, és viszi magával a szépséges Desdemonát, hacsak itt-tartózkodását meg nem hosszabbítja egy váratlan esemény; és ezt semmi sem mozdítja elő jobban, mint Cassio kiiktatása.
 RODRIGO Hogy érted ezt a kiiktatást?
 JAGO Hát úgy, hogy ne legyen képes Othello helyére lépni. Szét kell mázolni az agyvelejét.
 RODRIGO És azt akarod, hogy ezt én csináljam?
 JAGO Igen, ha meg mered tenni a saját érdekében. Ma este egy prostituálnál vacsorázik, és én is ott leszek; még nem sejtí meg tisztelő végzetét. Ha kilesed, amikor távozik onnét – én majd úgy intézem, hogy erre éjjel és egy között kerüljön sor –, akkor végezhetesz vele, ahogy jól esik. Én ott leszek a közelben, hogy segítsen az akciót, és Cassio ketőnk közé fog szorulni. Na gyere, ne tátsd a szád, gyere csak velem! Olyan jól elmagyarázom neked Cassio halálának hasznát, hogy hálás leszel, amiért megölheted. Na de máris itt a vacsoraidő; ne hogy kifussunk az éjszakából! Harcra fel!
 RODRIGO Több magyarázatot szeretnék hallani!
 JAGO Teszek róla, hogy elégedett légy.

Mindketten el

3. jelenet

Másik terem a várban

Jön Othello, Lodovico, Desdemona, Emilia és a kíséret

LODOVICO Kérlek, uram, velünk tovább ne fáradj.
 OTHELLO Nem számít; egy kis séta jólesik.
 LODOVICO Jó éjt, hűgom, és köszönöm az estét.
 DESDEMONA Én köszönöm a megtiszteltetést.
 OTHELLO Jössz sétálni, uram? – Hé, Desdemona!
 DESDEMONA Uram?
 OTHELLO Most rögtön menj aludni; mindjárt visszajövök; küldd el a bárátnődet; úgy legyen, ahogy mondtam.
 DESDEMONA Úgy lesz, uram.

Othello, Lodovico és a kíséret el

EMILIA Minden rendben? Úgy tűnik, kedvesebb most.
 DESDEMONA Azt mondta, hogy azonnal visszajön.
 Kérte, feküdjek le, és utasított, hogy küldjelek el.
 EMILIA Engem?
 DESDEMONA Ezt kérte; így hát, jó Emilia, add hálórúhámat, és áldjon Isten.
 Nem volna jó, ha felbosszantanánk.
 EMILIA Bárcsak ne láttad volna őt soha!
 DESDEMONA Én ezt nem kívánom: úgy megszerettem, hogy szigorában és durvaságában is – kapcsold ki hátul! – kedvességet érzek.
 EMILIA Azt a lepedőt húztam fel, amit kértél.
 DESDEMONA Most már mindegy. Jaj, mi szegény bolondok!

Ha előtted halok meg, arra kérlek, hogy ezzel a lepedővel takarj be.
 Ugyan már, mit beszélsz!
 EMILIA Anyámnak volt egy cselédje, aki szerelmes volt, de kedvese megőrült, és elhagyta; volt egy dala: „A fűzfa”. Régi dal volt ugyan, de róla szolt: úgy halt meg, hogy ezt énekelte. Ma este csak ez a dal jár fejemben, csak ezt éneklek, fejem félrehajta, ahogy az a szegény lány. – Elmehetsz.
 Hozzam a hálóingedet?
 DESDEMONA Nem kell; segíts levetni ezt. – Ez a Lodovico egy rendes ember. És milyen jóképű!
 EMILIA Jókát mond.
 DESDEMONA Tudok egy velencei hölgyet, aki hajlandó volna meztitláb elzarandokolni Jeruzsálembe, egyetlen csókjáért.
 DESDEMONA *(énekel)* Szegény lélek ült a fűgefa kergén, dalolj, te fűz, te fűz!
 Keze a mellén, a feje a térdén, dalolj, te fűz, te fűz!
 Elviszi sóhaját a pataokban a hab, dalolj, te fűz, te fűz!
 Könnyétől meglágyul a kódarab...
 Ezt tedd le oda!
 Dalolj, te fűz, te fűz!
 Kérlek, menj el, mindjárt itt leszel!
 Dalolj, te fűz, te leszel koszorúm!
 Senki sem hibás; megértem dühét.
 Nem, nem ez jön. Figyelj! Ki kopog?
 EMILIA A szél!
 DESDEMONA Azt mondtam, csalfa vagy, s te mit cselekszel?
 Dalolj, te fűz, te fűz!
 Több nőt elcsábítok, több férfival lefekszel...
 Szóval menj el, menj. Viszket a szemem.
 Talán sírni fogok?
 EMILIA Nem, nem hiszem.
 DESDEMONA Pedig ez így van. Ó, a férfiak!
 Szerinted, Emilia, van olyan nő, ki ilyen galádul megcsalja férjét?
 EMILIA Nem kérdés, van néhány ilyen.
 DESDEMONA Te, a viláért, megtennél ilyet?
 EMILIA Miért, te nem?
 DESDEMONA Tanúm a fényes ég: nem!
 EMILIA Úgy én sem, ha tanúm a fényes ég, de sötét ég alatt talán igen.
 DESDEMONA A viláért, elkövetnél ilyet?
 EMILIA Nagy ár a világ ily kis vétekért.
 DESDEMONA Nem hiszem, hogy ilyet megtennél.
 EMILIA Azt hiszem, megtenném; aztán úgy tennék, mintha nem tettem volna. Biztos, hogy nem tennék ilyet egy rézgyűrűért, sem finom vászonért, sem egy szép ruháért, sem fehérneműért, sem kendőért, sem más apró-cseprő ajándékért – de az egész viláért! Nagy kár! De ki ne szarvazná fel a férjét, ha utána uralkodót csinálhat belőle! Ezért még a purgatóriumot is vállalnám!
 DESDEMONA Süllyedjek el, ha elkövetnék ilyen bűnt a viláért!
 EMILIA Miért? A rossz, az csak a világban rossz; és ha megkapod a világot a tettedért, akkor az a rossz a te világodon belül van, és gyorsan csinálhatsz belőle jót.
 DESDEMONA Nem hiszem, hogy van egy ilyen asszony is.
 EMILIA Pedig van, egy tucat is; annyi van, hogy benépesítenék a világot, melyet nyereségül kaptak.
 De azt hiszem, hogy a férjek hibája, ha feleségük vétkes. Hanyagolják kötelességüket, és kincsüket idegen nők ölébe szórják.
 Vagy buta féltékenység tör ki rajtuk, vagy elzárva tartanak, vagy megütnek, vagy nem hajlandók pénzt adni ruhára – Bájosak vagyunk, mégis, hogyha kell, fellázadunk. Tanulják meg a férjek, hogy feleségük is érez, akár ők: lát, szagol, izlel, mint a férfiak.
 Ők miért cserélnék más nőkre minket? Sportból? Igen. És kéjvágyból? Igen. Gyarlóságból, gyöngöseségből? Igen. Nekünk nem jár sport? A kéjt nem szeretjük? Bennünk nincs gyarlóság és gyöngöseség? Vagy bánjanak velünk jól, vagy vegyék tudomásul, hogy hibáink az ő hibáikat követik pontosan!
 DESDEMONA Jó éjt! Jó éjt! Az ég rám úgy boruljon, hogy lelkem a rossztól is csak javuljon!

Mindketten el

V. felvonás

I. jelenet

*Ciprus. Utca
Jön Jago és Rodrigo*

JAGO Itt rejtőzz el! Majd erre jön.
Kardod legyen elől, és döfd belé.
Gyorsan! Ne félj! Én ott leszek mögötted.
Ezen múlik, vesztünk-e vagy nyerünk.
Erre gondold, és ne hogy meginogj!
RODRIGO Maradj közelben; hátha elhibázom.
JAGO Kéznel leszek. Légy bátor! Most helyedre!
(*Visszahúzódik*)
RODRIGO Nem rajongok a dologért, de ő
nagyon jól meggyőzött arról, hogy ez kell.
Csak egy embert; jöjj, kardom; neki vége.
JAGO Ezt a kis pöcsöt már fölingereltem;
jó dühös. Ha megöli Cassiót,
vagy Cassio őt, vagy mindketten egymást,
az mind jó nekem. Ha él Rodrigo,
visszaköveteli a rengeteg
aranyat, ékszert, mit tőle kicsaltam,
azzal, hogy Desdemonának adom;
ez nem lehet! Ha Cassio marad meg,
szép lesz az élete, s ez nagy csúfság nekem.
Az is lehet, hogy a néger lebuktat
Cassio előtt, és ez nagy veszély.
Muszáj meghalnia. Ez az! Hallom, jön is.

Jön Cassio

RODRIGO Ez ő. Felismerem. Meghalsz, gazember! (*Cassio felé szúr*)
CASSIO E szúrás tényleg életemre tört,
de páncélt hordok a köpeny alatt.
Lássuk, mit hordasz te!
RODRIGO (*Kardot ránt, és megsebesíti Rodrigót*)
Jaj, meghalok!

Jago hátulról combon szúrja Cassiót, és elszalad

CASSIO Nyomorék lettem! Gyilkos! Hé! Segítség!

Elesik. Jön Othello

OTHELLO Ez Cassio! Jago állja szavát.
RODRIGO Jaj, én nyomorult!
OTHELLO Tényleg az vagy.
CASSIO Segítség! Hé! Jaj! Fényt! Orvost ide!
OTHELLO Ó az! Bátor Jago, becsületes,
te átérzed a barátod baját,
tanulok tőled. – És, te ringyó,
itt fekszik holtan szeretőd,
és a te szörnyű sorsod is közel.
Megállj, kurva, megyek!
Bájd, szépséged nekem már mocsok;
várj! Szennyes ágyad majd vérben tocsog.

Jön Lodovico és Gratiano

CASSIO Hé, mi lesz? Órség! Senki sincs itt?
Gyilkos! Gyilkos!
GRATIANO Valami baj lehet.
CASSIO Szörnyű ez a kiáltozás.
LODOVICO Segítség!
RODRIGO Figyelj!
LODOVICO Jaj, nyomorult gazember!
Ketten vagy hárman nyögnek; vaksötét van.
Lehet, hogy csapda, és közel menni veszélyes,
míg segítség nem érkezik.
RODRIGO Senki sem jön? Elvérzek! Senki sem jön?
LODOVICO Figyelj!

Jön Jago, fáklyával

GRATIANO Valaki jön!
Egy szál ingben és karddal a kezében!
JAGO Kí van ott? Ki kiabálja, hogy „gyilkos, gyilkos”?
LODOVICO Nem tudjuk.
JAGO Nem hallottatok kiabálást?
CASSIO Ide, ide, az Istenért! Segítség!
JAGO Mi baj?
GRATIANO Ez Othello ezredese,
ha jól látom.
LODOVICO Tényleg. Jó katona.
JAGO Mit kiabálsz ilyen fájdalmasan?

CASSIO Jago? Jaj, gazemberek tönkretettek,
segíts!
JAGO Jaj, ezredes! Kik lehettek azok?
CASSIO Azt hiszem, hogy az egyik ott hever,
és nem tud elfutni.

JAGO A gyáva férgenek!
(*Lodovicóhoz és Gratianóhoz*)
Mit álltok ott? Gyertek, segítsétek!
RODRIGO Ide! Ide! Segítség!
CASSIO Ő az egyik.
JAGO Rohadt gyilkos! Gazember! (*Ledőfi Rodrigót*)
RODRIGO Hitvány Jago! Embertelen kutya! (*Meghal*)
JAGO Sötétben gyilkolsz? – Hol vannak ezek
a véres tolvajok? Milyen nyugodt
a város! Gyilkos! Gyilkosok!
Kik vagytok? Ellenség vagy jó barát?
LODOVICO Ha ránk ismersz, örülni fogsz.
JAGO Lodovico?
LODOVICO Igen, uram.
JAGO Ne haragudj! A szegény Cassiót
megsebesítették gazemberek.

GRATIANO Cassió?
JAGO Hogy vagy, testvérem?
CASSIO Kettévágták a lábamat.
JAGO Az Ég

legyen irgalmas! Fényt ide, urak!
A tulajdon ingemmel kötözöm be!

Jön Bianca

BIANCA Hé, mi a baj? Ki kiabált?
JAGO Ki kiabált?
BIANCA Drága Cassióm! Édes Cassióm! Jaj!
Jaj, Cassio, Cassio, Cassio!
JAGO Te híres kurva, te! –
Cassio, nem is sejtet, hogy ki tette
ezt a szörnyű hentesmunkát veled?
Nem!
CASSIO Nagyon sajnálom, hogy így
GRATIANO találalak; épp téged kerestelek.
JAGO Adjatok egy övet! És egy hordágyat is,
hogy elvigyük!
BIANCA Jaj! Elájul!
JAGO Ó, Cassio, Cassio, Cassio!
Urak, én ezt a mocskot gyanúsítom,
hogy benne volt a támadásban.
Jó Cassio, még egy kis türelem.
Gyerünk, fényt, fényt! Ismerjük ezt az arcot?
Jaj, ez itt barátom és honfitársam,
Rodrigo? Nem! De igen! Ó, jaj,
Rodrigo!
GRATIANO Micsoda? Velencei?
JAGO Bizony, uram. Ismerted?
GRATIANO Nagyon is.
JAGO Gratiano? Kérlek, ne haragudj!
E véres kavargás az oka,
hogy nem vettelek észre.
GRATIANO Örülök,
hogy látlak.
JAGO Hogy vagy, Cassio?
GRATIANO Jaj, egy hordágyat hozzatok!
JAGO Rodrigo?
Ó az, ő az.

Hoznak egy hordágyat

Rendben, megjött a hordágy.
Jó emberek, óvatosan vigyétek;
én hívom a tábormok orvosát.
(*Biancához*) És te, kislány,
te csak a munkáddal törődj.
Cassio, aki itt ledőfve fekszik,
barátom volt. Mi történt köztetek?
CASSIO Semmi. Én nem is ismerem.
JAGO (*Biancához*) Nagyon elsápadtál. – Vigyétek őket!

Cassiót és Rodrigót kiviszik

Maradjatok, urak. – Elsápadtál, te lány?
Látjátok a rettegést a szemében?
Ha sokat nézitek, beszélni fog.
Kérlek, nézzétek, vegyétek szemügyre.
Látjátok, uraim, a bűntudat
megszólal: hangok nélkül fog beszélni.

Jön Emilia

EMILIA JAGO Jaj, mi a baj? Jago, mi baj van? Cassiót megtámadták a sötétben, Rodrigo s társai. Ők elszaladtak, Cassio félholt, Rodrigo halott.

EMILIA JAGO Jaj, jó urak! Jaj, Cassio! Ez a kurválkodás gyümölcse. Menj, Emilia, tudd meg, hol vacsorázott ma este Cassio. – Reszketsz, te lány? Nálam volt, de nem ezért reszketsz. Nálad volt? Akkor hát velem jössz! Undorító ribanc!

BIANCA JAGO EMILIA BIANCA Ribanc, aki mondja! Vagyok olyan tisztességes, mint te.

EMILIA JAGO Mint én? Rohadj meg! Urak, nézzük meg szegény Cassiót! *(Biancához)* Gyere, te lány! Add elő a mesédet! – Emilia, szaladj a várba: mondd el uramnak és Desdemonának, hogy mi történt.

Emilia el

– Ti menjetek előre!
Az előttünk álló éjszaka lesz,
mely győzelemre visz vagy tönkretesz!

Mind el

2. jelenet

Hálószoba a várban

Desdemona ágyban fekszik, alszik. Egy gyertya ég. Jön Othello

OTHELLO Miért? Miért? Jaj, lelkem! Hogy miért? Nem mondom el nektek, szűz csillagok! Van miért! De a vérét mégsem ontom, s nem sebzem fel bőrét, mely hófehér és sima, mint a csiszolt alabástrom. De meg kell hálnia: több férfit meg ne csaljjon! Kioltom ezt a fényt, meg azt a fényt is. Ha téged elfújlok, tüzes cseléd, iménti fényedet még visszaadhatom, ha megbánom, hogy kioltottalak; de ha kioltom a te fényedet, csodás természet legszebb alkotása, nincsen az a prométheuszi tűz, mely visszaadná lángodat. A rózsát ha letöröm, vissza nem adhatom az életerejét: el kell hervadnia. A bokron szagolom meg. *(Megcsókolja Desdemonát.)* Balzsamos lehelet! Kis híján rábeszéléd a Törvényt, hogy a kardját törje ketté! Még egyet! Még egyet! Maradj ilyen, ha meghalsz: mert megöllek. De szeretlek holtodban is. Még egyet, egy utolsó! Édes íz nem volt még ilyen halálos! Sírok; de kegyetlen könnyek ezek, mennyei bánatból fakadnak, mely azt sújtja, akit szeret. – Felébredt. Ki van itt? Othello?

DESDEMONA OTHELLO OTHELLO OTHELLO OTHELLO

Én, Desdemona.
Lefekszel aludni, uram?
Imádkoztál az este, Desdemona?
Igen, uram.
Ha nyomja lelkedet bármi olyan bűn, amit még nem bocsátott meg az Ég, most rögtön kérj érte feloldozást.
Uram, mit akarsz ezzel mondani?
Imádkozz röviden! Arrébb megyek; nem öllek meg, amíg lelked készen nem áll.
Isten őrizz! Lelkedet nem ölöm meg.
Azt mondd, megölsz?

DESDEMONA OTHELLO

DESDEMONA OTHELLO DESDEMONA

Azt.
Az Ég legyen
irgalmas hozzám!

OTHELLO DESDEMONA OTHELLO DESDEMONA

Szívból mondom: ámen!
Ha ezt mondd, remélem, mégsem ölsz meg!
Hmmm.
Mégis félek tőled: rettenetes vagy, ha így forog szemed! Hogy mi okom van a félelemre, nem tudom, hisz ártatlan vagyok, de félek.
Gondolj a bűneidre!
Egy bűnöm van: az, hogy szeretlek.
Ezért halsz meg.
Természetellenes halál, mely a szerelmet bünteti!

OTHELLO DESDEMONA OTHELLO DESDEMONA

Jaj, mért haragod úgy az ajkadat? Testedet rázza véres szenvedély! Baljós jelek, de remélem, remélem, nem engem fenyegetnek!

OTHELLO DESDEMONA OTHELLO

Csönd legyen!
Elhallgatok, de mondd meg: mi a baj? Kedvenc kendőmet, amit neked adtam, te Cassiónak adtad.

DESDEMONA

Nem igaz!
Hívd ide és kérdezd meg!

OTHELLO

Óvakodj
a hamis eskütől: ez a halálos ágyad.
Még élek!

DESDEMONA OTHELLO

De már nem sokáig.
Ezért bátran valld be a bűnödöt, mert ha esküvel tagadod a vádat, az sem változtat szilárd hitemen, mely győtri lelkem. Meg fogsz halni mindjárt! Isten legyen hozzám irgalmas!

DESDEMONA OTHELLO DESDEMONA

Ámen.
Légy irgalmas te is! Soha meg nem bántottalak! Sosem szerettem Cassiót másképp, csak ahogy szabad! Soha nem adtam neki zálogot!

OTHELLO

De hisz láttam a kendőt a kezében!
Esküid hamis! Kővé változtatod a szívemet, és arra kényszerítesz, hogy gyilkosságnak hívjam, amire készülök, bár azt hittem, áldozat lesz.
Láttam a kendőt!

DESDEMONA

Biztosan találta!
Sohasem adtam neki. Hívd ide; hadd vallja be az igazat!

OTHELLO DESDEMONA

Már bevallotta.

OTHELLO DESDEMONA OTHELLO

Mit?
Hogy megkapott.
Mit? Hogy megcsaltalak?

DESDEMONA OTHELLO

Igen.

DESDEMONA OTHELLO

Ilyet nem mondhatott!
Nem is, mert betömték a száját.
A derék Jago már intézkedett.
Félelmem azt súgja... Micsoda? Meghalt?
Ha annyi élete lett volna is, ahány hajszála, én mindet levágom!

DESDEMONA OTHELLO

Jaj! Őt elárulták! Engem megölnek!
Csönd legyen, kurva! Még őt siratod!
Itt, előttem?

DESDEMONA OTHELLO

Kergess el, csak ne ölj meg!
Dögölj meg, te kurva!
Ölj meg holnap! Ma még hadd éljek!
Nem, ne próbálj –
Akkor csak félórát!

DESDEMONA OTHELLO

Nincs haladék!
Csak ameddig elmondok egy imát!
Már késő! *(Fojtogatja)*
Jaj, uram, jaj!

DESDEMONA OTHELLO

Jaj, uram, jaj! Hé, jaj!
Mi ez a zaj? Nem halt meg teljesen?
Kegyetlen vagyok, és mégis kegyes: nem nyújtom sokáig fájdalmadat.
Így, így.
Jaj, uram, jaj, hé!

DESDEMONA OTHELLO

Ki van ott?
Uram, beszélnem kell veled!
Ez Emilia.

DESDEMONA OTHELLO

Nézzük csak: ő halott; ő meg azért jött, hogy Cassio halálát bejelentse.
Innét a zaj. Mi az? Már nem mozog?
Ez néma, mint a sír. Az bejöhét?
Jó lesz? Megmozdult. Nern! Most mit csináljak?
Ha bejön, biztos beszélni akar a feleségemmel. Mi? Feleség?
Nekem már nincsen feleségem.
Ez borzalmas. Jaj, rettenetes óra!
Tűnjön el az égről a hold! Legyen teljes, vaksötét napfogyatkozás!

EMILIA *(kintről)* OTHELLO

Hasadjon meg a rémült földgolyó!
Kérlek, uram, hadd beszéljek veled!
Elfeledkeztem rólad; gyere be!
Halkan, lassan; csak behúzóma a függőnyt.
(Behúzza az ágyfüggőnyt)
Hol vagy?
(Kinyitja az ajtót, Emilia bejön)
Mit akarsz?
Borzalmas gyilkosság történt!

EMILIA *(kintről)* OTHELLO

Mi? Most?

EMILIA *(kintről)* OTHELLO

Az előbb.

EMILIA *(kintről)* OTHELLO

Az előbb.

EMILIA *(kintről)* OTHELLO

Az előbb.

OTHELLO Ez a hold miatt van: közelebb jön a földhöz, mint szokott, s ettől mindenki megvadul.

EMILIA Cassio megölt egy velenceit; Rodrigónak hívták szegényt.

OTHELLO Rodrigót megölték? És Cassiót?

EMILIA Ót nem.

OTHELLO Hát a gyilkosság félresiklott, és az édes bosszúnak fanyar az íze.

DESDEMONA Meggyilkoltak! Gyanúból! Tévedésből!

EMILIA Jaj, mi ez a hang?

OTHELLO Hang? Milyen hang?

EMILIA Jaj, Istenem! Az úrnóm hangja ez! Segítség! Segítség! Szólalj meg, úrnóm! Édes Desdemona, kérlek, beszélj!

DESDEMONA Ártatlanul halok meg.

EMILIA Ki tette ezt veled?

DESDEMONA Senki. Én magam. Isten áldjon! (*Meghal*)

OTHELLO Hogyhogy meggyilkolták?

EMILIA Jaj! Jaj! Ki tudja?

OTHELLO Hallottad, ő mondta: nem én csináltam.

EMILIA Így mondta, és nekem az igazat kell vallanom.

OTHELLO Hazugsága miatt kárhozik el: én gyilkoltam meg őt.

EMILIA Annál inkább angyal szegény, és te ördögnek annál feketébb.

OTHELLO Hűtlen volt, kurva lett.

EMILIA Rágalmazod, ördög vagy.

OTHELLO Hazudtál, akár a vízfolyás.

EMILIA Te meg pusztítasz, mint a tűz, ha azt mondd, hűtlen volt. Hű volt, mint az Ég!

OTHELLO Megcsalt Cassióval: kérdezd a férjed! Elkárhoznék a pokol fenekére, ha nem jogos indítékok ragadtak e gyilkosságra. Férjed tudja ezt.

EMILIA A férjem?

OTHELLO A férjed.

EMILIA Hogy Desdemona megcsalt?

OTHELLO Megcsalt Cassióval! Ha hű marad, faraghatna az Ég másik világát egy darab tiszta krizolitból, azért sem adtam volna őt oda!

EMILIA A férjem!

OTHELLO Igen, ő mondta nekem. Ó becsületes ember: gyűlöli a mocskot, mely gaztettekhez tapad.

EMILIA A férjem!

OTHELLO Miért ismételtetted?

EMILIA Mondom, hogy a férjed!

EMILIA Jaj, úrnóm! Egy bitang rágalmazza a szerelmet!

OTHELLO Férjem mondta, hogy házasságtörő volt?

EMILIA Igen, a férjed. Nem érted? A jó Jago, neked férjed, nekem barátom.

OTHELLO Ha ezt mondta, rohadjon meg a lelke!

EMILIA Ez hazugság! Úrnóm túlzottan is rajongott érted, mocskos szerzeményért.

OTHELLO Mit mondtál?

EMILIA Meg is ölhetsz: gaztetted éppúgy nem méltó az Éghez, ahogy te sem voltál méltó e nőhöz.

OTHELLO Csönd legyen, ha kedves az életed!

EMILIA Feleannyi erőd sincs ártani, mint amit kibírok! Tökfej! Balek! Buta vagy, mint a föld. Az, amit elkövetél – Hiába van kardod! Hírül adom, amit tettél, ha hússzor is megölsz!

OTHELLO Segítség! Segítség! Othello megölte az úrnómet!

EMILIA Gyilkos! Gyilkos!

Jön Montano, Gratiano, Jago, többekkel együtt

MONTANO Mi a baj, tábornok? Mi történt?

EMILIA Itt vagy, Jago? Jó is, hogy idejöttél! A gyilkos rád akarja kenni tettet!

GRATIANO Mi történt?

EMILIA Ha férfi vagy, cáfold meg a gazembert! Azt állítja, hogy te mondtad neki, hogy csalja őt a felesége.

JAGO Nem mondhattál ilyet! Nem vagy ilyen gazember!

EMILIA Szólalj meg, mert szétrobbanok!

JAGO Azt mondtam, amit gondoltam: csak annyit, amennyit ő is igaznak talált.

EMILIA Mondtad, hogy megcsalja a felesége?

JAGO Mondtam.

EMILIA Ez hazugság! Ez egy mocskos hazugság! Lelkemre mondom, egy aljas hazugság! Hogy viszonya volt Cassióval? Azt is mondtad, hogy Cassióval?

JAGO Azt is.

EMILIA Cassióval. – Most már fogd be a szád! Nem fogom be! Muszáj beszélnem! Úrnómet megölték! Itt van az ágyban! Isten őrizzen!

MINDENKI S a te szavad bujtotta fel a gyilkost!

EMILIA Ne bámuljatok, urak: tényleg így van.

OTHELLO Ez különös.

GRATIANO Ez szörnyűség!

MONTANO Mocskos, aljas, sötét gonoszság!

EMILIA Megérzem és felismerem: gonoszság! Sejtettem! Megölöm magamat bánatomban!

JAGO Megőrültél? Most rögtön menj haza!

EMILIA Jó urak, engedjétek, hogy beszéljek! Helyes volna szót fogadnom, de nem most. – Jago, talán sosem megyek haza.

OTHELLO Jaj! Jaj! Jaj! (*Rázuhan az ágyra*)

EMILIA Jól van! Feküdj le és bógj! Megölted a legédesebb, legártatlanabb lényt, aki csak élt! Nem igaz: becsstelen volt! – Most ismerlek meg, Gratiano. Unokahúgod itt hever. Valóban ez a kéz szorította el a torkát. Vad és kegyetlen tett volt ez, tudom. Szegény lány! Örülök, hogy apja meghalt. Ez a házasság sírba vitte őt, élet-fonalát elvágta a bánat. Ha élne, ezt látva, kétségbeesne, jó angyalát elűzné maga mellől, és kárhozatba hullana.

OTHELLO Ez szomorú; de Jago tudja jól, hogy Desdemona lefeküdt Cassióval, százszor is, Cassio bevállása szerint. Ó Cassio szerelmi ténykedését egy szerelmi záloggal viszonzotta, melyet előzőleg tőlem kapott. Ott láttam Cassio kezében: egy kendő volt, egy réges-régi emlék: még apám adta az anyámnak. Szent Ég! Jaj, édes Istenem!

EMILIA Fogd be a szádát!

JAGO Nem fogom be! Muszáj beszélnem, szabadon, ahogy az északi szél fúj.

EMILIA Ha ég, föld és pokol együttesen szegényt süt rám, én akkor is kimondom! Légy észnél, menj haza!

JAGO Dehogy megyek!

Jago megpróbálja leszúrni Emiliát

GRATIANO Pfuj! Pfuj! Egy asszonyra kardot emelsz?

EMILIA Te hülye néger! Azt a kendőt, amiről beszélsz, én találtam, én adtam Jagonak, mert úgy könyörgött, hogy lopjam el neki, olyan erősen, ahogy komolyabb dolgot kér az ember. Te rohadt kurva!

JAGO Hogy Desdemona adta Cassiónak?

EMILIA Én találtam, és tőlem kapta Jago.

JAGO Hazudsz, mocskos!

EMILIA Esküszöm, hogy nem hazudok! – Gyilkos! Tökfej! Minek ilyen hülyének ilyen jó feleség?

OTHELLO Hát nincs mennykő az égben, hogy ide sújtszon? Nyomorult gazember!

Nekiront Jagonak, de Montano lefegyverzi. Jago ledöfi Emiliát, és kirohan

GRATIANO Az asszony lerogyott. Ez megölte a feleségét!

EMILIA Jaj! Az úrnóm mellé fektessetek!

GRATIANO Elszaladt! A feleségét megölte!

MONTANO Ocsmány gonosztevő! – (*Gratianohoz*) Fogd ezt a kardot, melyet a négerből most vettem el. Órizd az ajtót kint! Őt ki ne engedd, inkább öld meg, ha kell! Én a másik gazember után sietek. Aljas rohadék!

Montano és Gratiano el

OTHELLO Nem is vagyok már katona!

EMILIA Minden taknyos elszedheti a kardom? De miért élne túl a tisztelet a tisztességet? Vesszenek csak együtt! Desdemona, mit jószolt az a dal? Hallasz engem? Úgy tesztek, mint a hatyú, énekelve halok meg:
„Fúzfa, fúzfa, fúzfa.”
Othello, tiszta volt a feleséged!
Szeretett téged, kegyetlen Othello!
Az igazat mondom: úgy üdvözüljek.
Ami szívemen, az a számon. Meghalok. (Meghal)

OTHELLO Van más fegyverem ebben a szobában, egy spanyol kard: hajlékony és erős.
Ez az! – Gratiano, muszáj kimennem!

GRATIANO (kintről) Ha megpróbálsz, megkeserülsz!
Nincs fegyvered, így te fogsz ráfizetni.

OTHELLO Gyere be, és beszélj velem, vagy pusztá kézzel rád támadok.

GRATIANO (visszajön) Na mi van?

OTHELLO Jól vigyázz: van fegyverem!
Ennél jobb acél soha helyt nem állt katoná oldalán. Volt oly napom, hogy ez a gyenge kar meg ez a jó kard nálad hússzor nagyobb akadályokon is átvágta magát. – Hiú hengegés!
Ki ura sorsának? Most más a helyzet.
Ne félj tőlem, ha fegyverem van is; utamnak itt a vége, itt a cél, hajómnak itt az utolsó irányfény.
Ijedten hátrálsz? Ugyan már, ne félj!
Szegezz egy fűszálat Othello mellének, és ő visszaretten!
Hová menjen Othello? –
Hová nézel, te balcsillagzatú nő?
Fehér vagy, mint az inged!
Ha találkozunk Itéletnapon, pillantásod kilöki lelkemet az Égből, s az ördögök elragadják!
Hideg vagy, gyermekem? Mint szűzi tisztaságod! –
Átkozott nyomorult!
Korbáccsal kergess el, te ördög, e mennyei szép látvány közeléből!
Szórj a szélbe! Süss izzó kénkövön!
Folyékony tűz örvényébe meríts!
Desdemona! Desdemona halott!
Jaj! Jaj! Jaj!

Jön Lodovico és Montano. Cassiót székben hozzák. Utána tisztek a letartóztatott Jagóval

LODOVICO Hol az a nyomorult, hiszékeny ember?

OTHELLO Az, aki Othello volt; itt vagyok.

LODOVICO S a vipera? Hozzátok a gazembert?

OTHELLO Lábára nézek, van-e lópátája.
Ha ördög vagy, úgysem tudlak megölni. (Megsebesíti Jagót)

LODOVICO Vegyétek el a kését!

JAGO Sebet kaptam, de élek.

OTHELLO Nem sajnálom, hogy életben maradtál, mert úgy érzem: az boldog, aki meghal.

LODOVICO Jaj, Othello, valaha oly kiváló, kit egy szarházi félrevezetett, minek mondjalak?

OTHELLO Aminek akarsz; akár becsületes gyilkosnak is, mert a becsületért öltem, nem haragból.

LODOVICO Ez a nyomorult bevallotta egy részét a gáztetteinek. Igaz, hogy meg akartad vele öletni Cassiót?

OTHELLO Igaz.

CASSIO Tábarnokom, én nem adtam okot rá!

OTHELLO Elhiszem, és arra kérek, bocsáss meg. –
Kérdjétek meg ezt a fél-ördögöt: testem-lelkem mért csalta tőrbe így?
Ne kérdezzetek. Tudjátok, amit már tudtok; mostantól nem szólalok meg.

JAGO Hiába kérlelünk?

LODOVICO Na, majd a kínpadon

GRATIANO beszélni fogsz.

OTHELLO Helyes, jól teszitek.

LODOVICO Szeretném, ha megértenéd, mi történt. Még nem tudsz mindent. Itt ez a levél, ott volt a leszűrt Rodrigo zsebében, meg itt egy másik. Ez azt mondja, hogy Rodrigo támadjon rá Cassióra, és ölje meg.
O, gazember!

OTHELLO Nem ember.

CASSIO

LODOVICO Ez meg egy másik, panaszos levél, ezt is nála találtuk. Rodrigo nyilván ezt is a gazfickónak írta, de közben, úgy látszik, találkozott Jagóval, s az elhallgattatta őt.
Az alattomos gyáva féreg! –
Cassio, hogy került a feleségedem kendője hozzád?

OTHELLO Szobámban találtam; ez meg az előbb vallotta be, hogy ő csempészte hozzám a kendőt, olyan szándékkal, mely meg is valósult.

CASSIO Jaj, én bolond, bolond, bolond!
Rodrigo azzal is vádolja Jagót a levélben, hogy ő biztatta fel, kössön belém az őrségben; ezért volt, hogy kirúgtál. – Halottnak hittük őt, de magához tért, és most mondta el: Jago bujtotta föl, Jago sebezte meg.

LODOVICO E szobát el kell hagynod most. Velünk jössz. Hatalmadnak, rangodnak vége van. Mostantól Cipruson Cassio a parancsnok. – E bűnözőtől ne sajnáld a hosszú és erős kínokat, ha vannak eszközök rá. – Te meg addig fogolyként itt maradsz, míg bűnöd természetét Velence államtanácsa meg nem ismeri. –
Indulás! Vezessétek el!

OTHELLO Várj még! Egy-két szót hadd mondjak neked!
Jól szolgáltam Velencét, ez közismert, erről ne többet. Kérlek, levedd, ha jelentést írsz e gyászos esetről, olyannak írd le, amilyen vagyok; ne szépítsd és ne túlozd rosszaságom. Ha kérdezik, milyen Othello, mondd azt, hogy ostobán és túl forrón szeret; hogy nem könnyen féltékeny, de ha mégis, tébolyig belelovalja magát, s mint egy buta indián, eldobott egy olyan gyöngyöt, amely többet ér egész törzsénél; mondd azt, hogy szeme sosem adta ellágyulás jelét, most mégis annyi könnyet ejt, amennyi gyógyító gyanta dől az arab mirhafából. Írd le mindezt, s mellesleg írd meg azt is, hogy egyszer Aleppóban összevert egy gyűlölködő turbános török egy velenceit, és szidta Velencét; torkon ragadtam a körülmetélt kutyát, s leszűrtam – így. (Ledöfi magát)

LODOVICO Hosszú, véres körmondat!

GRATIANO Kár a szóért!

OTHELLO Megöltelek: csókoltalak előtte.
Aki megcsókolt, magát is megölte. (Rázuhan Desdemonára, és meghal)

CASSIO Ettől féltem, pedig azt hittem, hogy nincs nála fegyver. Nagy szíve volt neki.

LODOVICO (Jagóhoz) Te véreb!
Pusztítóbb, mint a kín, az éhség vagy a tenger!
Nézd a tragikus ravatalt az ágyon!
A te műved! Mérgeszi a szemünket, takarjuk le. – Ügyelj a házra, Gratiano!
Vedd át Othello ingóságait, te vagy örökösük. – S te, kormányzó uram, ítélj e pokoli bitang fölött: időt, helyet, halálmetet jelölj ki.
Megyek, s ha a hajó hazajut vélem, e borzalmat borzadva elbeszélésem.

Mindnyájan el